

August 2019

Trivsel blandt børn anbragt på døgn- institutioner og opholdssteder

Ankestyrelsen

ANKESTYRELSEN

Telefon: 33 41 12 00 mandag til fredag klokken 9-15

Postadresse: Ankestyrelsen, 7998 statsservice

Mailadresse: ast@ast.dk

Hjemmeside: www.ast.dk

ISBN nr.: 978-87-7811-376-4

Indholdsfortegnelse

KAPITEL 1 INDLEDNING OG SAMMENFATNING	5
Baggrund for undersøgelsen	5
Undersøgelsens resultater	8
Anbefalinger til døgninstitutioner og opholdssteder	13
KAPITEL 2 GENEREL TRIVSEL PÅ ANBRINGESESSTEDET	16
Børn på døgninstitutioner har det mindre godt og er mindre trygge	18
Når trivsel ikke lykkes, skyldes det ofte dårlige match	23
Rammerne for anbringelsen kan besværliggøre arbejdet med at skabe trivsel	25
KAPITEL 3 RELATION TIL VOKSNE PÅ ANBRINGESESSTEDET	28
Børn på opholdssteder har en tættere relation til voksne på anbringelsesstedet	30
Én-til-én-kontakt med voksne er afgørende for relationen	32
Den voksne skal være initiativrig og vedholdende	34
Det skal ikke bare være et arbejde for den voksne	34
Kontinuitet blandt de voksne er vigtigt for relationen	37
KAPITEL 4 KONTAKT TIL FAMILIE	42
Børn på opholdssteder får i højere grad hjælp til at holde kontakt til familie	42
Forældrenes opbakning til anbringelsen er nøglen til barnets trivsel	44
KAPITEL 5 VENNER	46
Børn på opholdssteder kommer bedre ud af det med hinanden	48
Sunde venskabsrelationer er vigtige for børns trivsel	49
Jævnealdrende er afgørende for oplevelsen af venskab	50
Nogle børn føler sig stigmatiseret i forhold til venner uden for anbringelsesstedet	54
Adgang til sociale medier er vigtig for kontakt til venner	55

KAPITEL 6	FYSISKE RAMMER	57
	Døgninstitutioner er hyppigere placeret i byen	58
	Udfordrende for nogle børn at være omgivet af mange mennesker	61
	Det er positivt, når der er mulighed for at opdele børnene i mindre grupper	64
KAPITEL 7	PRIVATLIV	65
	Børn på opholdssteder oplever i højere grad privatliv	65
	Værelset er dét rum, hvor der er mulighed for privatliv	66
	Vidensdeling i medarbejdergruppen påvirker oplevelsen af privatliv negativt	68
KAPITEL 8	METODE	69
	Data fra Trivselsundersøgelsen	69
	Kvalitative interview med anbragte børn og personale på opholdssteder og døgninstitutioner	70
	Spørgeskema til ledere af opholdssteder og døgninstitutioner	74
BILAG 1	FIGURER DER IKKE INDGÅR I RAPPORTEN	76

Indledning og sammenfatning

BAGGRUND FOR UNDERSØGELSEN

Social- og Indenrigsministeriet¹ har bedt Ankestyrelsen om at undersøge, hvad der har betydning for trivslen blandt børn og unge² anbragt på socialpædagogiske opholdssteder³ og døgninstitutioner.

DØGNINSTITUTION:

- Døgninstitutioner er anbringelsessteder, der typisk er kendetegnede ved, at de er kommunalt oprettede og drevne.
- Der er i alt 203 døgninstitutioner i Danmark⁴.

OPHOLDSSTED:

- Opholdssteder er anbringelsessteder, der typisk er kendetegnede ved, at de er privat oprettede og drevne.
- Der er i alt 438 opholdssteder i Danmark⁵.

Baggrunden for undersøgelsen er en rapport, offentliggjort af Rambøll i 2018, om anbragte børn og unges trivsel – fremover benævnes Rambølls rapport 'Trivselsundersøgelsen'. Trivselsundersøgelsen giver et billede af, hvordan anbragte børn selv vurderer deres trivsel.

Trivselsundersøgelsen viser, at børn anbragt på døgninstitutioner og opholdssteder generelt vurderer, at de trives dårligere end børn anbragt i plejefamilier. Derudover viser Trivselsundersøgelsen, at børn anbragt på døgninstitutioner på flere parametre trives dårligere end børn anbragt på opholdssteder.

¹ Undersøgelsen blev bestilt af det daværende Børne- og Socialministerium.

² I denne undersøgelse indgår børn og unge i alderen 11-17 år. I rapporten benævnes de fremadrettet 'børn'.

³ Socialpædagogiske opholdssteder benævnes 'opholdssteder' fremadrettet i rapporten.

⁴ Udtræk fra Tilbudsportalen fra den 31. januar 2019. Delvist lukkede og sikrede døgninstitutioner efter servicelovens § 66, stk. 1, nr. 6 er ikke inkluderet. Derudover er skibsprojekter efter servicelovens § 66, stk. 1, nr. 5 og 6 er ikke inkluderet.

⁵ Udtræk fra Tilbudsportalen fra den 31. januar 2019. Skibsprojekter efter servicelovens § 66, stk. 1, nr. 5 og 6 er ikke inkluderet.

Med udgangspunkt i Trivselsundersøgelsens resultater er formålet med denne undersøgelse at belyse:

- Hvad der, ifølge børn og medarbejdere på opholdssteder og døgninstitutioner, har betydning for trivslen på anbringelsesstedet.
- Forskelle og mulige forklaringer på forskelle mellem døgninstitutioner og opholdssteder i forhold til de anbragte børns trivsel. Dette i forhold til parametre, der fremhæves som betydningfulde for børnenes trivsel af børn og medarbejdere på døgninstitutioner og opholdssteder.

UNDERSØGELSENS DATAGRUNDLAG

Data fra Trivselsundersøgelsen for 2018

- Denne undersøgelse tager udgangspunkt i spørgeskemadata fra Trivselsundersøgelsen og anvender flere af Trivselsundersøgelsens baggrundsvARIABLE til at belyse mulige forklaringer på forskellene.
- Trivselsundersøgelsen bygger på spørgeskemabesvarelser fra 1.301 anbragte børn og unge i aldersgrupperne 11, 13, 15 og 17 år.

Interview med børn og medarbejdere

- Undersøgelsen er baseret på interview med 15 børn og 12 medarbejdere fra døgninstitutioner og opholdssteder.
- Børnene, der indgår i undersøgelsen, er i aldersgruppen 11-17 år.

Ankestyrelsens spørgeskema til anbringelsessteder

- Ankestyrelsen har sendt et spørgeskema til ledere på alle landets døgninstitutioner⁶ og opholdssteder⁷.
- Data fra spørgeskemaet har til formål at belyse forskelle på døgninstitutioner og opholdssteder i forhold til parametre, som ikke belyses i Trivselsundersøgelsen.
- Spørgeskemaet handler bl.a. om målgruppen af anbragte på anbringelsesstedet, personalesammensætningen og anbringelsesstedets geografiske placering.
- I alt har 428 døgninstitutioner og opholdssteder besvaret spørgeskemaet. Der er i alt en svarprocent på 73.

⁶ Delvist lukkede og sikrede døgninstitutioner efter servicelovens § 66, stk. 1, nr. 6 er ikke inkluderet. Skibsprojekter efter servicelovens § 66, stk. 1, nr. 5 og 6 er heller ikke inkluderet.

⁷ Skibsprojekter efter servicelovens § 66, stk. 1, nr. 5 og 6 er ikke inkluderet.

Forskelle i trivsel blandt børn på døgninstitutioner og opholdssteder er belyst gennem spørgeskemadata fra Trivselsundersøgelsen. Interviewene med børn og medarbejdere på anbringelsesstederne bidrager til at uddybe og nuancere de temaer, hvor Trivselsundersøgelsen viser forskelle mellem døgninstitutioner og opholdssteder. Interviewene belyser desuden, hvad der, ifølge børn og medarbejdere, har betydning for børns trivsel på anbringelsesstedet.

Forbehold for undersøgelsens resultater

Vi har udvalgt anbringelsesstederne – hvor børn og medarbejdere har deltaget i interview – med et mål om at få en variation af anbringelsessteder i undersøgelsen i forhold til udvalgte kriterier om målgruppe, type af anbringelsessted, geografisk placering og størrelse. Dette har vi gjort for at få forskellige perspektiver på, hvad der er vigtigt for trivslen blandt børn der er anbragt. Der er således også en variation på disse parametre blandt henholdsvis de udvalgte opholdssteder og de udvalgte døgninstitutioner. Det er derfor vigtigt at fremhæve, at interviewudsagn fra børn og medarbejdere på henholdsvis døgninstitutioner og opholdssteder *ikke* sættes overfor hinanden i undersøgelsen og *ikke* kan sammenlignes, grundet den store variation i anbringelsesstederne.

Trivslen undersøges inden for udvalgte temaer

Temaerne, der indgår i denne undersøgelse, er udvalgt ud fra to kriterier:

- At der ses en forskel i børnenes oplevelse af trivsel på hhv. døgninstitutioner og opholdssteder inden for det givne tema i Trivselsundersøgelsen.
- At det givne tema, hvor der ses forskel i børnenes oplevelse af trivsel, vedrører trivslen på selve anbringelsesstedet. Andre områder af børnenes liv – såsom trivsel i skolen og forhold op til og efter anbringelsen – er ikke medtaget i undersøgelsen.

TEMAER DER INDGÅR I UNDERSØGELSEN

- Generel trivsel på anbringelsesstedet
- Relation til voksne på anbringelsesstedet
- Kontakt til familie
- Venner
- Fysiske rammer
- Privatliv

UNDERSØGELSENS RESULTATER

Nedenfor præsenteres en sammenfatning af undersøgelsens overordnede resultater inden for de forskellige temaer, som indgår i undersøgelsen.

Generel trivsel på anbringelsesstedet

Relationen til voksne på anbringelsesstedet og forældre er udslagsgivende for børnenes trivsel

Både børn og medarbejdere fortæller i interviewene, at relationer til voksne på stedet og relationen til forældre er det, der primært er udslagsgivende for, at børnene har det godt på opholdssteder og døgninstitutioner.

I forlængelse heraf ses det i data fra Trivselsundersøgelsen, at der er en sammenhæng mellem børnenes oplevelse af tryghed, og hvor lang tid de har været på anbringelsesstedet. Oplevelsen af tryghed stiger med tiden på anbringelsesstedet. En mulig forklaring på dette er, at tillid til relationer opbygges over tid, hvorfor trygheden ved stedet også etableres over tid. I undersøgelsen har børn anbragt på døgninstitutioner overordnet set været anbragt lidt kortere tid end børn anbragt på opholdssteder. Dette kan være én af flere forklaringer på, at børnene i mindre grad har det godt og føler sig trygge på døgninstitutioner end på opholdssteder.

Dårligt match mellem barn og anbringelsessted kan være en årsag til dårlig trivsel

Matchet mellem barn og anbringelsessted er et aspekt, der kan påvirke trivslen, og som ligger uden for anbringelsesstedet. Vi belyser alligevel dette aspekt i undersøgelsen, da medarbejderne, i interviewene, lægger vægt på dets betydning i deres

TRYGHEDEN STIGER I TAKT MED TID PÅ ANBRINGELSESSTEDET

MATCH MELLEM ANBRINGELSESSTED OG BARN

Overensstemmelse mellem barnets behov og anbringelsesstedets kompetencer og rammer

fortællinger om, hvornår det kan være svært at skabe god trivsel for børnene.

Gennem interview med medarbejdere bliver det belyst, at i de situationer, hvor det *ikke* lykkes for barnet at komme i trivsel, skyldes det ofte, at matchet mellem barnets behov og anbringelsesstedet er uhensigtsmæssigt. Herunder nævner medarbejderne, at de især oplever uhensigtsmæssige match i forbindelse med børn der har psykiske diagnoser, misbrug eller meget udadreagerende adfærd. De specifikke problematikker, der knytter sig hertil, kræver særlige kompetencer og rammer, og kan være vanskelige at kombinere med arbejdet med de andre børn, der er anbragt på stedet.

Rammerne for anbringelsen kan besværliggøre arbejdet med at skabe trivsel

Rammerne for anbringelsen er også en faktor, der ligger uden for selve anbringelsesstedet, men som nævnes af både børn og medarbejdere som havende betydning for trivslen.

Medarbejdere på anbringelsesstederne fortæller i interviewene, at manglende information fra kommunen til barnet, i forhold til anbringelsesforløbet og varigheden for anbringelsen, kan være en barriere for barnets trivsel.

VANSKELIGT AT SKABE TRIVSEL FOR BØRN ANBRAGT I EN SEN ALDER

Derudover fremhæver medarbejderne blandt andet, at det er vanskeligere at skabe god trivsel for børn, der bliver anbragt i en sen alder. Af Trivselsundersøgelsen fremgår det, at børn anbragt på døgninstitutioner generelt set bliver anbragt i en senere alder end børn på opholdssteder, hvilket kan tyde på, at døgninstitutioner står over for en større udfordring i forhold til at skabe god trivsel blandt denne gruppe børn.

Relation til voksne på anbringelsesstedet

Børn på døgninstitutioner føler sig mindre holdt af – særligt inden for det første år af nuværende anbringelse

I interviewene med både børn og medarbejdere ser vi, at relationen mellem barnet og de voksne på anbringelsesstedet er afgørende for barnets trivsel på stedet.

BØRN PÅ DØGNINSTITUTIONER FØLER SIG I MINDRE GRAD HOLDT AF

Af Trivselsundersøgelsen fremgår det, at børn på døgninstitutioner, i mindre grad end børn på opholdssteder, oplever, at de voksne på anbringelsesstedet holder af dem. Det er i særdeleshed inden for det første år af den nuværende anbringelse, at denne forskel ses. Det ser ud til at døgninstitutioner står overfor en større udfordring med at skabe en tæt relation mellem børnene og de voksne, inden for det første år børnene er på anbringelsesstedet.

**BØRN PÅ DØGN-
INSTITUTIONER
SKAL FORHOLDE
SIG TIL FLERE
NYE MED-
ARBEJDERE**

Én-til-én-kontakt mellem barn og voksen fremmer en positiv relation

Børn og medarbejdere nævner i interviewene én-til-én-kontakt mellem barn og voksen som et afgørende parameter for at etablere en tæt og tillidsfuld relation. Det skaber god trivsel for barnet. Her fremhæves både én-til-én-kontakt med en voksen på anbringelsesstedet, men også én-til-én-kontakt i forbindelse med aktiviteter uden for anbringelsesstedet.

Den voksne skal tage initiativ, være vedholdende og engagere sig personligt

I interviewene fremgår det også, at det er afgørende, at medarbejderne tager initiativ til at være sammen med barnet og er vedvarende i relationen. Engagement og deltagelse i barnets liv, ud over det den professionelle rolle tilskriver, fremhæves også som betydningsfuldt for barnet.

De tætteste relationer er de kontinuerlige relationer

I interviewene fremhæver børn og medarbejdere også kontinuitet i medarbejdergruppen, som et væsentligt element for at relationen mellem barn og voksen styrkes. Børnene beskriver, at de tætteste relationer, de har til de voksne på anbringelsesstedet, er til dem, de har kendt gennem længere tid.

Data fra Tilbudsportalen viser, at børnene på døgninstitutioner i højere grad, end børnene på opholdssteder, skal forholde sig til flere medarbejdere. Hertil viser data fra Ankestyrelsens spørgeskema, at børnene på døgninstitutioner også i højere grad, end børnene på opholdssteder, skal forholde sig til flere nye medarbejdere, hvilket kan påvirke oplevelsen af kontinuitet. Dette kan være én af flere forklaringer på, at børn på opholdssteder i højere grad, end børn på døgninstitutioner, oplever at have en tæt relation til voksne på anbringelsesstedet.

Kontakt til familie

Det er positivt, når børnene får hjælp til at holde kontakten med familien

Børnene i interviewene giver udtryk for, at de finder det positivt, at få hjælp til at opretholde kontakten til deres familie.

Af Trivselsundersøgelsen fremgår det samtidig, at børn anbragt på døgninstitutioner, i mindre grad end børn på opholdssteder, oplever at få hjælp til at holde kontakten med deres familie.

Det ser derfor ud til, at døgninstitutionerne har en opgave i forhold til at sikre, at børnene får tilstrækkelig hjælp til at holde kontakten.

Forældrenes holdning til anbringelsen er udslagsgivende

**BØRN PÅ
OPHOLDSSTEDER
KOMMER BEDRE
UD AF DET MED
HINANDEN**

Særligt medarbejderne giver, i interviewene, udtryk for, at forældrenes opbakning til anbringelsen har betydning for samarbejdet mellem forældrene og medarbejderne på anbringelsesstedet. Undersøgelsen viser, at dette har betydning for børnenes trivsel under anbringelsen.

Venner

Sunde venskabsrelationer er vigtige for trivsel

Børn og medarbejdere fremhæver i interviewene vigtigheden af venskabsrelationer i forhold til trivsel. Trivselsundersøgelsen viser, at børn på opholdssteder i lidt højere grad, end børn på døgninstitutioner, kommer godt ud af det med hinanden. Det fremgår også, at flere børn på døgninstitutioner føler sig ensomme i forhold til børn på opholdssteder.

Venner skal være jævnaldrende

I interviewene fremhæver børnene det som afgørende for at skabe venskabsrelationer, at der er jævnaldrene børn på anbringelsesstedet. Hertil fremgår det af Ankestyrelsens spørgeskemadata, at børnene på døgninstitutioner i højere grad end børn på opholdssteder kan opleve, at bo samme sted som personer, der er ældre end de selv er, og at der generelt set er en større aldersspredning blandt børnene på døgninstitutioner i forhold til opholdssteder. Aldersspredningen kan være en af flere forklaringer på, at børn på døgninstitutioner i mindre grad oplever, at komme godt ud af det med andre børn på stedet, og i højere grad føler sig ensomme.

Skamfuldt at være anbragt – den følelse påvirker venskabsrelationer negativt

Nogle børn fortæller i interviewene, at det er vanskeligt at ses med venner uden for anbringelsesstedet, fordi aftaler med venner skal aftales mellem de voksne på anbringelsesstedet og vennernes forældre. Herved bliver det åbenlyst, at barnet er anbragt, hvilket for nogle børn opleves som skamfuldt og resulterer i, at trækker sig fra relationer til venner uden for anbringelsesstedet.

Adgang til sociale medier er med til at opretholde venskaber

Børnene beskriver i interviewene, hvordan adgang til sociale medier er vigtigt for venskabsrelationer, da kontakt med venner uden for stedet primært foregår over sociale medier. Nogle børn i interviewene fortæller om begrænsninger i adgang til internet og adgang til elektroniske devices, hvilket kan have negativ indvirkning på deres venskabsrelationer.

Fysiske rammer

Placering tæt på byen og tidligere nærmiljø er udfordrende

**DØGN-
INSTITUTIONER
ER HYPPIERE
PLACERET I BYEN
- DETTE ER EN
UDFORDRING**

**FLERE
MENNESKER AT
FORHOLDE SIG
TIL PÅ DØGN-
INSTITUTIONER**

**BØRN PÅ
OPHOLDSSTEDER
HAR I HØJERE
GRAD PRIVATLIV**

Af interviewene med særligt medarbejdere fremgår det, at anbringelsesstedets placering i forhold til at være anbragt i nærheden af henholdsvis byen og på landet kan påvirke børns trivsel. Byen giver adgang til flere fristelser, og børnene er oftere tæt på det tidligere nærmiljø. Det kan have en negativ indvirkning på deres trivsel på anbringelsesstedet.

I Ankestyrelsens spørgeskemadata fremgår det, at døgninstitutioner hyppigere end opholdssteder er placeret i nærheden af byen. Det kan betyde, at døgninstitutioner har flere udfordringer forbundet med at skabe en positiv udvikling for det enkelte barn, på grund af stedets fysiske placering.

Mange mennesker på anbringelsesstedet skaber uro

At være anbragt sammen med mange børn kan have en negativ indvirkning på det enkelte barns trivsel, da børnene herved hele tiden skal forholde sig til andre mennesker. Flere børn beskriver i interviewene, at de får det skidt, når der er for mange mennesker omkring dem, og at de derfor trækker sig fra fællesarealerne og herved fra samvær.

Døgninstitutioner har generelt set flere pladser per institution end opholdssteder, og kan derfor generelt set være mere udfordrede i forhold til at skærme børnene fra mange mennesker.

Privatliv

Eget værelse er det eneste sted, hvor børnene oplever at have privatliv

Børnene fortæller i interviewene, at de ikke, generelt på anbringelsesstedet, oplever at have privatliv, men at deres eget værelse er det rum, hvor de kan trække sig og være sig selv. Derfor er det afgørende for børnenes oplevelse af privatliv, at de føler, at deres eget værelse bliver respekteret som et rum, hvor de kan definere, hvem der må være der, samt hvornår og hvordan. I Trivselsundersøgelsen ses det, at børn anbragt på døgninstitutioner i mindre grad, end børn anbragt på opholdssteder, oplever at have tilstrækkeligt med privatliv.

Når fortrolig information deles, opleves det som negativt for oplevelsen af privatliv

Et andet element, som ifølge børnene påvirker deres oplevelse af privatliv, er hvorvidt fortrolig information mellem barnet og en specifik voksen bliver delt på tværs af medarbejdere. Manglende gennemsigtighed i forhold til hvilken information der deles, og herved manglende oplevelse af hensyntagen fra medarbejderne, påvirker børnenes oplevelse af privatliv negativt.

ANBEFALINGER TIL DØGNINSTITUTIONER OG OPHOLDSSTEDER

På baggrund af undersøgelsens fund ser vi en række gennemgående forhold, vedrørende børnenes trivsel på døgninstitutioner og opholdssteder, der kan bidrage til at øge trivslen for børnene på anbringelsesstederne. Opholdssteder og døgninstitutioner kan med fordel være opmærksomme på disse forhold i deres organisering, se anbefalinger nedenfor.

ANBEFALINGER

- Anbringelsessteder kan med fordel være særligt opmærksomme på at støtte børn, der bliver anbragt i en sen alder
- Anbringelsessteder kan med fordel arbejde for at sikre, at barnet får en tæt og tillidsfuld relation til én eller flere voksne på stedet - særligt inden for det første år af anbringelsen
- Det er fordelagtigt, hvis medarbejdernes arbejdsvilkår giver mulighed for personligt engagement i barnet og én-til-én-kontakt med barnet - både på og uden for anbringelsesstedet
- Anbringelsessteder kan med fordel lægge vægt på stabilitet og kontinuitet i forhold til ansættelse af medarbejdere
- Det er en fordel, hvis medarbejderne tager udgangspunkt i barnets behov i forhold til at hjælpe barnet med at skabe og bevare kontakt til familie
- Anbringelsessteder kan med fordel være opmærksomme på og prioritere ressourcer på at skabe en god relation til børnenes forældre.
- Det er en fordel, hvis børnene, på anbringelsesstedet, har mulighed for at være sammen med andre børn, der er jævnaldrende
- Medarbejdere på anbringelsessteder kan med fordel være opmærksomme på, at det for nogle børn opleves som skamfuldt at være anbragt, og at det derfor er en information om barnet, der med fordel ikke deles bredt
- Anbringelsessteder kan med fordel være opmærksomme på, at sociale medier er vigtige for børnenes oplevelse af, at kunne holde kontakt med venner.
- Anbringelsessteder kan med fordel være opmærksomme på de udfordringer, der er forbundet med at være placeret i nærheden af byen – herunder nem adgang til fristelser og negative relationer
- Anbringelsessteder kan med fordel have fokus på at mindske antallet af (nye) mennesker, som barnet bliver konfronteret med, og skal forholde sig til i sin hverdag

-
-
- Medarbejdere på anbringelsessteder kan med fordel respektere børnenes ønsker i forhold til, hvem der må være på barnets eget værelse og hvornår
  - Medarbejdere på anbringelsessteder kan med fordel have fokus på, at gøre børnene opmærksomme på, når medarbejderne deler fortrolig information om barnet
-

KAPITEL 2

**BØRN PÅ DØGN-
INSTITUTIONER
TRIVES DÅRLIGE-
RE END BØRN PÅ
OPHOLDSSTEDER**

Generel trivsel på anbringelsesstedet

Af Trivselsundersøgelsen fremgår det, at der i forhold til flere parametre er en forskel i trivslen blandt børn anbragt på henholdsvis døgninstitutioner og opholdssteder. Overordnet set vurderer børn, der er anbragt på døgninstitutioner, at de i mindre grad, end børn, anbragt på opholdssteder, trives i deres anbringelse⁸.

I dette kapitel belyser vi, hvordan børn anbragt på døgninstitutioner og opholdssteder overordnet set vurderer, at de trives, og hvad der, i følge børnene og medarbejdere på døgninstitutioner og opholdssteder, har betydning for børnenes trivsel. Kapitlet tager udgangspunkt i følgende emner:

- Hvordan trives børn anbragt på døgninstitution og opholdssteder, og hvad har betydning for, at de trives?
- Hvad gør sig gældende, når det ikke lykkes anbringelsesstedet at skabe god trivsel for et barn?
- Hvilke udefrakommende faktorer påvirker barnets trivsel?

---

⁸ Rambøll (2018): *Anbragte børn og unges trivsel 2018*.

SAMMENFATNING AF RESULTATER OM GENEREL TRIVSEL PÅ ANBRINGELSESSTEDET

Trivselsundersøgelsen viser, at børn anbragt på døgninstitutioner, i mindre grad end børn på opholdssteder, oplever, at de har det godt på anbringelsesstedet, og at de føler sig trygge på stedet. Af interview med både børn og medarbejdere kommer det til udtryk, at det der primært er udslagsgivende for, at børnene har det godt, er relationer til voksne på stedet og forældre. I forlængelse heraf fremgår det af data fra Trivselsundersøgelsen, at der er en sammenhæng mellem børnenes oplevelse af tryghed, og tid på anbringelsesstedet. I takt med tid på anbringelsesstedet stiger oplevelsen af tryghed. Det kan muligvis forklares med, at tillid til relationer opbygges over tid, hvorfor trygheden ved stedet også etableres over tid. Børn anbragt på døgninstitutioner har overordnet set været anbragt lidt kortere tid, end børn anbragt på opholdssteder. Dette kan muligvis være én af flere forklaringer på, at børnene i mindre grad har det godt og føler sig mindre trygge på døgninstitutioner end opholdssteder.

Kapitlet belyser også i hvilke situationer det, på tværs af døgninstitutioner og opholdssteder, opleves som vanskeligt at skabe trivsel blandt børnene. For begge typer af anbringelsessteder bliver det fremhævet, at i de situationer, hvor det ikke lykkes at skabe en positiv udvikling for barnet, skyldes det ofte, at matchet mellem barnets behov og anbringelsesstedet er uhensigtsmæssigt. Herunder nævner medarbejderne, at de især oplever uhensigtsmæssige match i forbindelse med børn, der enten har psykiske diagnoser, misbrug eller voldsom udadrettede adfærd.

Sidst i kapitlet fremgår det, at forskellige udefrakommende faktorer kan have indvirkning på børnenes trivsel. I den sammenhæng nævnes manglende information fra kommunen til barnet i forhold til anbringelsesforløbet og varigheden for anbringelsen.

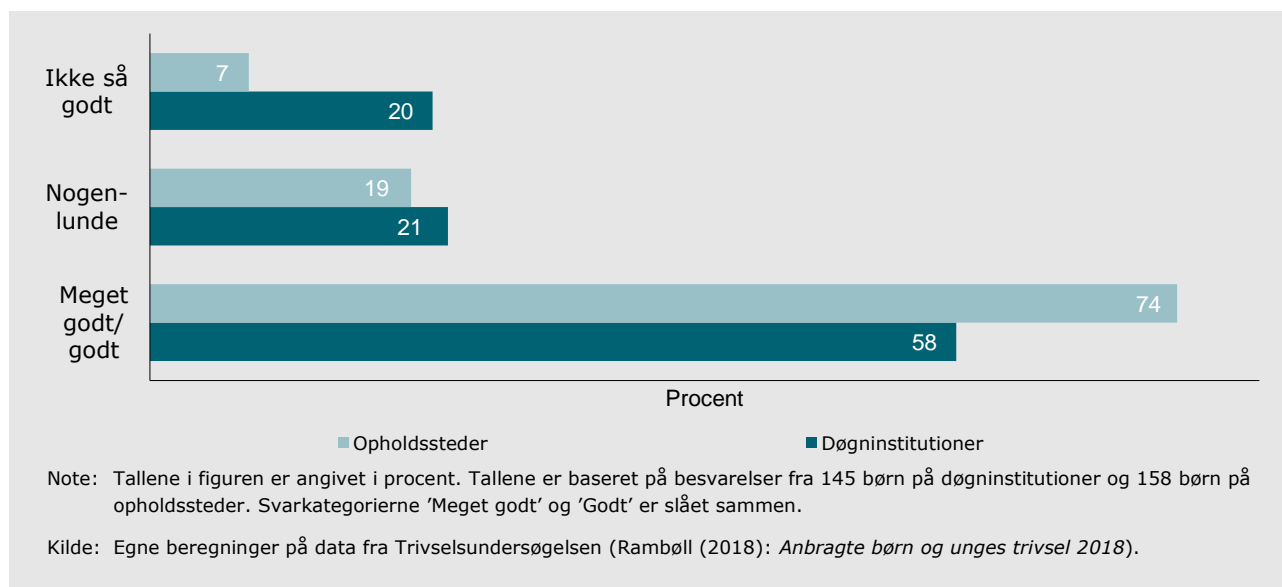
Derudover fremhæves det blandt andet i interviewene med medarbejdere, at det er vanskeligere at skabe god trivsel for børn, der bliver anbragt i en sen alder. Børn anbragt på døgninstitutioner bliver generelt set anbragt i en senere alder, end børn på opholdssteder, hvilket kan tyde på, at døgninstitutioner står over for en større udfordring i forhold til at skabe trivsel blandt denne gruppe børn.

**20 PROCENT PÅ
DØGNINSTITUTIONER HAR DET
IKKE GODT,
HVOR DE BOR**

BØRN PÅ DØGNINSTITUTIONER HAR DET MINDRE GODT OG ER MINDRE TRYGGE

I Trivselsundersøgelsen bliver det belyst, hvordan børnene på anbringelsesstederne overordnet set oplever, at de trives. Der indgår blandt andet spørgsmål om, hvordan børnene alt i alt har det på anbringelsesstedet, og om de føler sig trygge. I spørgsmålet om hvordan børnene har det på anbringelsesstedet alt i alt, fremgår det, at der, blandt børn på døgninstitutioner, er 20 procent der har svaret, at de ikke trives så godt, mens det for opholdssteder kun gør sig gældende for syv procent, se figur 2.1.

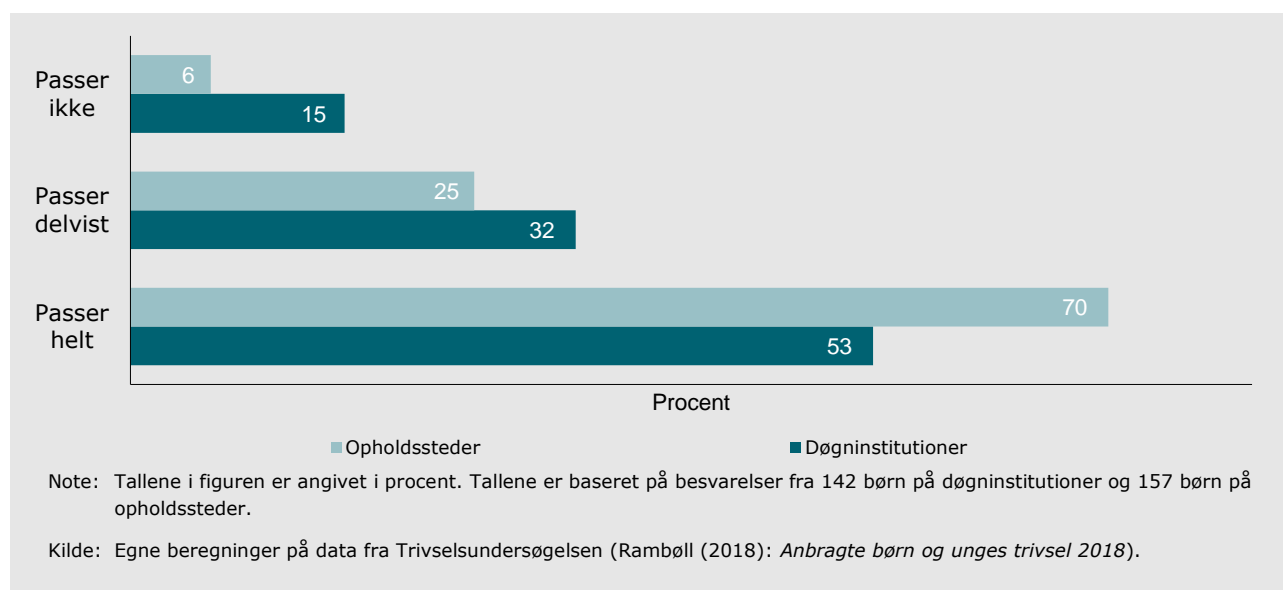
FIGUR 2.1 'ALT I ALT, HVORDAN HAR DU DET, HER HVOR DU BOR?'

**FÆRRE BØRN PÅ
DØGNINSTITUTIONER FØLER SIG
TRYGGE**

I forhold til hvorvidt børnene føler sig trygge på anbringelsesstedet, ses der også en forskel blandt børn anbragt på døgninstitutioner og børn anbragt på opholdssteder. I lighed med forrige spørgsmål, så oplever færre børn på døgninstitutioner at føle sig trygge sammenlignet med børn på opholdssteder.

FIGUR 2.2 'FØLER DU DIG TRYK HER (PÅ ANBRINGELSESTEDET)?'

Mens 70 procent af børnene på opholdssteder vurderer, at de føler sig trygge på anbringelsesstedet, er der kun 53 procent af børnene på døgninstitutioner, der vurderer dette. De børn, der ikke føler sig trygge udgør over dobbelt så stor en andel af børn på døgninstitutioner som børn på opholdssteder, se ovenstående figur 2.2.

I Ankestyrelsens spørgeskema, til lederne på opholdssteder og døgninstitutioner, er der spurgt ind til, hvilken målgruppe der er anbragt på nuværende tidspunkt. Formålet er at se, om der er en variation i forhold til målgruppen af anbragte børn på opholdssteder og døgninstitutioner, som eventuelt kan være med til at forklare forskellen i oplevelsen af trivsel blandt børn anbragt på døgninstitutioner og opholdssteder. Det fremgår af besvarelserne i spørgeskemaet, at der ikke er store forskelle i forhold til de overordnede målgrupper⁹ af børn, der er anbragt på de to former for anbringelsessteder, se figur 1 i bilag. Ud fra Ankestyrelsens data kan forskellen i oplevelsen af trivsel ikke umiddelbart forklares ud fra forskelle i målgruppen.

Nære relationer til voksne og forældre er afgørende for trivslen

Børnenes egen oplevelse af trivsel er også belyst gennem interview med børnene. Derudover har vi gennem interview belyst, hvad der ifølge medarbejderne er vigtigt for børnenes trivsel.

⁹ Der er spurgt ind til følgende overordnede målgrupper: 'Intellektuel-, kognitiv- og udviklingsforstyrrelse', 'Psyriske vanskeligheder', 'Socialt problem', 'fysiske funktionsnedsættelser' og 'Øvrige'.

Af både medarbejdere og børn nævnes nære relationer som altafgørende for trivslen. I den forbindelse fremhæver medarbejderne, at det relationelle arbejde har en stor betydning for barnets udvikling. Herved beskrives medarbejdere og medarbejderkompetencer som det væsentligste for at sikre, at børnene har det godt på anbringelsesstedet:

"Jeg har det også sådan lidt, du kan jo næsten placere dig hvorhenne du vil, det er underordnet, hvis du bare har det rigtige personale. Det må være udgangspunktet. Noget som lokalerne er en anden betingelse." (Medarbejder, døgninstitution)

Børnene på både opholdssteder og døgninstitutioner beskriver, hvordan de selv oplever, at relationen til voksne på anbringelsesstedet er afgørende for, at de kan have det godt:

"Jeg kan ikke have det godt, hvis ikke jeg kan lide de voksne eller er tryk ved dem"

"De voksne og familie betyder mest. For hvis jeg ikke har det godt med de voksne, så kan jeg jo heller ikke rigtig være her. Fordi de voksne skal hjælpe mig, og jeg kan ikke have det godt, hvis jeg ikke kan lide de voksne eller er tryk ved dem." (Barn, 17 år, opholdssted)

Ud over at de voksne på stedet bliver fremhævet som afgørende for barnets trivsel beskriver medarbejdere, at børnenes trivsel i høj grad afhænger af barnets relation til forældrene. Barnets relation til forældrene definerer, hvorvidt forældrene eller medarbejderne har den mest afgørende rolle:

"For dem hvor familien har haft rigtig stor betydning, så er familien det vigtigste. For dem som ingen familie har, der er det måske de voksne her på stedet, som er det vigtigste." (Medarbejder, døgninstitution)

Relationen til forældre er for nogle børn meget betydningsfuld, og er med til at give børnenes tilværelse værdi. Et barn fortæller:

"Jeg skal jo have min familie tæt på mig, ellers så har jeg ikke noget sådan rigtigt." (Barn, 17 år, opholdssted)

De børn, som har en tæt relation til deres forældre, beskriver relationen til forældrene som udslagsgivende for, hvordan de trives. Børnene beskriver også, hvordan samvær eller telefonsamtaler med forældre, er noget af det vigtigste indhold i deres liv.

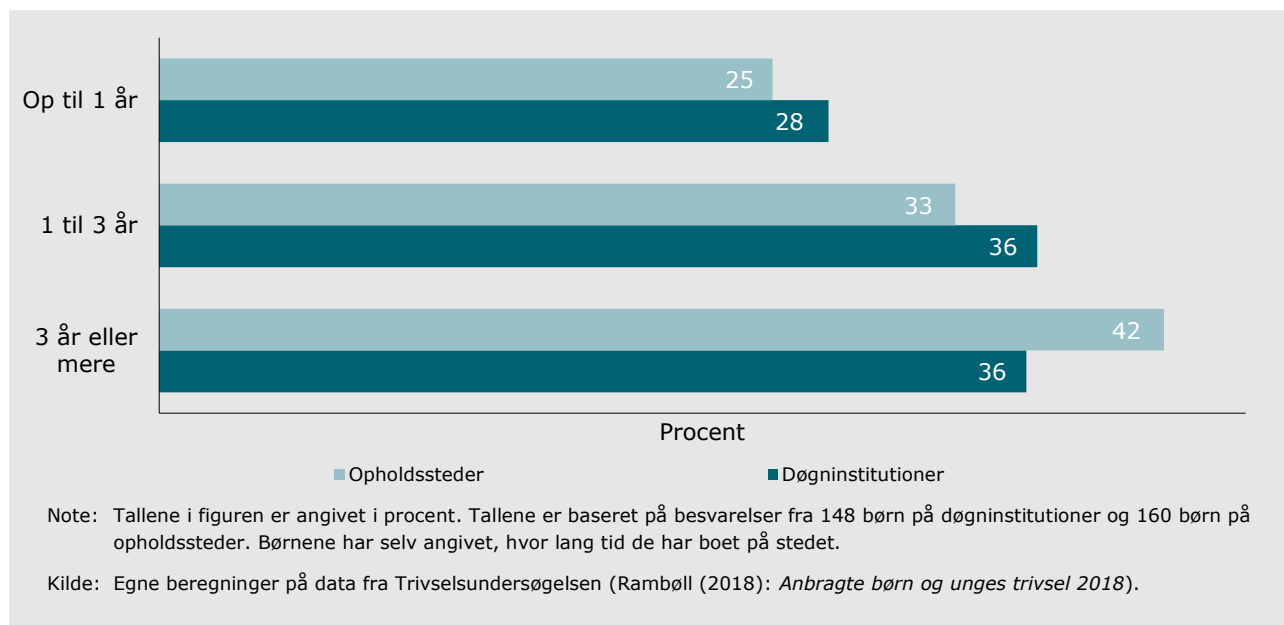
Opsummerende kan vi sige, at relationen til voksne – både de voksne på anbringelsesstedet og forældrene – er den afgøren-

de faktor for trivslen. Det beskriver både medarbejdere og børn i interviewene. Børnenes relation til forældre og til voksne på anbringelsesstedet foldes yderligere ud i de efterfølgende to kapitler (3. Relation til voksne på anbringelsesstedet og 4. Kontakt til familie).

Børn bor længere tid på opholdssteder end på døgninstitutioner

Af data fra Trivselsundersøgelsen fremgår det, at der er en lille forskel på døgninstitutioner og opholdssteder i forhold til, hvor lang tid det enkelte barn har boet på stedet. I figur 2.3 fremgår det, at andelen af børn, der har boet på anbringelsesstedet i tre år eller mere, er højere for opholdssteder sammenlignet med døgninstitutioner. Mens 42 procent af børnene på opholdssteder har boet på stedet i tre år eller mere, gør dette sig gældende for 36 procent af børnene anbragt på døgninstitutioner. På samme vis har en lidt mindre andel af anbragte på opholdssteder end døgninstitutioner boet på stedet i mindre end et år.

FIGUR 2.3 'HVOR LANG TID HAR DU BOET HER (PÅ NUVÆRENDE ANBRINGELSESSTED)?'

At have boet det samme sted i en længere periode kan gøre det nemmere at etablere relationer til voksne på anbringelsesstedet. Børn på opholdssteder har overordnet set været anbragt på stedet i en længere periode end børn på døgninstitutioner. Det kan være en del af forklaringen på, at børnene på opholdssteder i højere grad trives.

I det næste afsnit ser vi på børnenes svar i Trivselsundersøgelsen i forhold til, om de føler sig trygge på deres anbringelsessted, og hvor længe de har været anbragt på stedet.

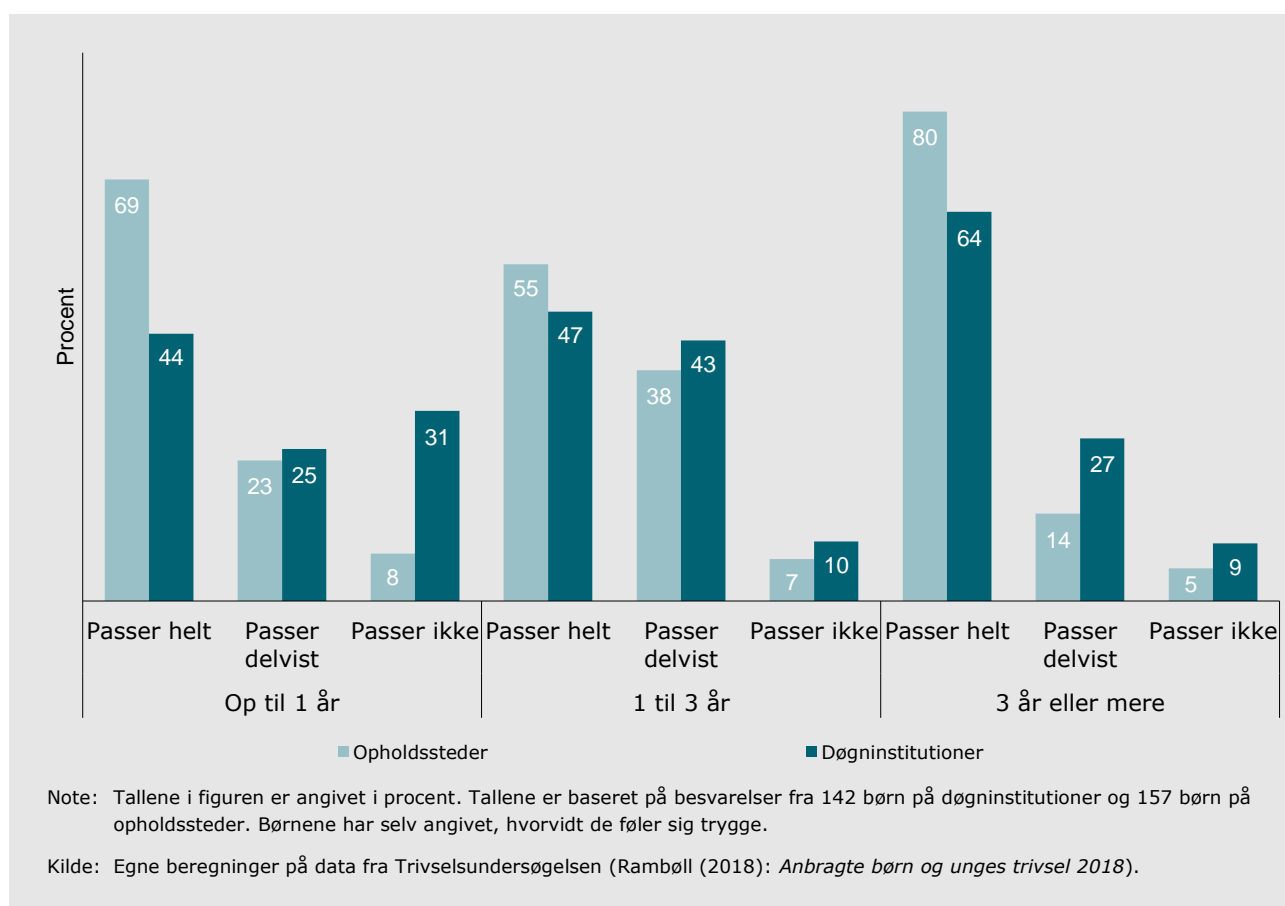
PERIODEN FOR ANBRINGELSEN HAR BETYDNING FOR RELATIONER

Tryghed på anbringelsesstedet opbygges over tid

Der er umiddelbart en sammenhæng mellem, hvor lang tid børnene har boet på anbringelsesstedet og i hvor høj grad, de føler sig trygge. Denne sammenhæng kan muligvis forklares med, at børnene over tid opbygger tillid og tryghed til de mange nye relationer, de indgår i på anbringelsesstedet. Her ved bliver perioden for anbringelsen betydningsfuld i forhold til at opbygge relationer og oplevelsen af at føle sig tryk.

Af figur 2.4 fremgår det, at børn, der har boet på anbringelsesstedet op til et år, føler sig mindre trygge end børn, der har boet på anbringelsesstedet tre år eller derover. Det tyder på, at der er en sammenhæng mellem, hvor lang tid barnet har boet på stedet og oplevelsen af tryghed.

FIGUR 2.4 'HVOR GODT PASSER DET, AT DU FØLER DIG TRYK HÉR (PÅ ANBRINGELSESSTEDET)?' KRYDSET MED 'TID PÅ NUVÆRENDE ANBRINGELSESSTED'.

Samtidig kan vi se af figur 2.4, at der er forskel i oplevelsen vurderingen af tryghed blandt børn på opholdssteder og døgninstitutioner over tid. Forskellen er særlig udtalt op til det første år af anbringelsen på stedet, hvor 31 procent af børnene på døgninstitutioner ikke oplever at føle sig trykke, mens det kun gør sig gældende for 8 procent af børnene på opholdsste-

der. Det tyder på, at døgninstitutioner især står over for en udfordring i forhold til at skabe god trivsel for børnene i det første år de er på anbringelsesstedet.

NÅR TRIVSEL IKKE LYKKES, SKYLDES DET OFTE DÅRLIGE MATCH

Af interview med medarbejderne fremgår det, at de har oplevet situationer, hvor det var deres vurdering, at det ikke var muligt at skabe trivsel for et barn. Generelt beskriver medarbejderne, at de situationer, hvor det ikke har været muligt for dem at skabe trivsel, skyldes, at der har været tale om et dårligt match mellem anbringelsesstedet og barnets udfordringer og behov.

En medarbejder beskriver, at det ikke blot har negativ indvirkning på det enkelte barn, men også negativ indvirkning på stedet, og herunder de andre børn, hvis stedet og miljøet på anbringelsesstedet ikke matcher et barns udfordringer. Samtidig bliver det fremhævet, at de forskellige anbringelsessteder skiller sig ud fra hinanden, og at de derfor kan varetage forskellige opgaver:

”Det miljø, vi forsøger at skabe for børnene, kan blive undermineret, hvis der er børn, der ikke har brug for det miljø. Vi er forskellige behandlingshjem, og vi kan noget forskelligt.” (Medarbejder, døgninstitution)

De forskellige anbringelsessteder skiller sig ud fra hinanden (se Kapitel 8, Metode), og kan varetage forskellige opgaver og herunder målgrupper af anbragte børn. Det kommer alligevel til udtryk på tværs af medarbejdere fra de forskellige anbringelsessteder, at der er nogle målgrupper, som de har erfaring med, er særligt vanskelige at skabe en positiv udvikling for.

UDFORDRENDE MÅLGRUPPER

- Børn med psykiske diagnoser (fx autisme og borderline)
- Børn med misbrug
- Børn med personfarlig/udadreagerende adfærd.

DIAGNOSER ER UDFORDRENDE

På tværs af døgninstitutioner og opholdssteder beskriver medarbejdere, at særligt børn med diagnoser kan være svære at håndtere. Det giver mange udfordringer og kræver specifikke kompetencer og rammer:

"Vi skal kunne håndtere det meste. Og så får vi børn ind med diagnoser som fx autisme, og det synes jeg er svært. Det kan vi godt håndtere, men vi er ikke en autismespecifik institution, og der er rigtig mange udfordringer i det." (Medarbejder, opholdssted)

"Der har været tilfælde, hvor vi har haft nogle med fx svær autisme, hvor de skal have en meget struktureret hverdag. Og det er bare ikke altid, at den kan køre." (Medarbejder, opholdssted)

Derudover bliver det beskrevet af medarbejdere, at udfordringen i håndteringen af børn med svære diagnoser også kan påvirke trivselen blandt de andre børn negativt:

"De eksempler, jeg kan grave frem, er typisk, hvor der har været en diagnose ind over. Fx borderline. Der er steder, der decideret tager sig af den diagnose. Vi har haft dem, og vi kan godt, men det er en enormt svær problematik i og med, at vi har så mange andre børn at tage hensyn til. Så er det ikke et godt match. De her børn skal gå op og ned ad en person med en borderlineforstyrrelse, og de lader sig tit påvirke meget af det. Og så kommer man til at lave meget behandlingsarbejde, som er unødvendigt." (Medarbejder, døgninstitution)

MISBRUG OG UD- ADREAGERENDE ADFÆRD ER UDFORDRENDE

Ud over diagnoser nævner medarbejdere på opholdssteder og døgninstitutioner, at det er udfordrende at skabe god trivsel blandt børn med misbrug og blandt børn med voldsom udadreagerende adfærd. Medarbejdere beskriver, at de i disse situationer kan opleve at komme til kort i forhold til, hvordan de skal håndtere situationen:

"Jeg står da tit i situationer, hvor det er vanskeligt at vurdere, hvordan man lige gør det bedst. Og det er både i forhold til faglighed og personlighed. Et eksempel er fra en anden afdeling, hvor der var et barn, der var misbruger, og var blevet personfarlig. Der kunne man godt mærke, at vi ikke havde hjemlen, ressourcerne eller fagligheden til at håndtere det. Der trak vi stikket, og vi sagde, at det ikke var os der skulle varetage den opgave. Det var simpelthen ikke vores målgruppe." (Medarbejder, opholdssted)

Ifølge medarbejderne skyldes dårlig trivsel og manglende positiv udvikling blandt børnene, at der ikke er et gunstigt match mellem det enkelte barn og det konkrete anbringelsessted. Det kan have negativ indvirkning på ikke blot det gældende barn, men også de andre børn på anbringelsesstedet. Medarbejderne beskriver, at det, for de børn hvor det er særligt vanskeligt at

skabe god trivsel, skyldes, at det stiller meget specifikke krav til både rammerne og viden om målgruppen. Dette kan være udfordrende at imødekomme, da stederne skal kunne håndtere en bred målgruppe.

RAMMERNE FOR ANBRINGELSEN KAN BESVÆRLIGGØRE ARBEJDET MED AT SKABE TRIVSEL

Ud over forhold på anbringelsesstedet og barnets behov som kan påvirke trivslen, beskriver både medarbejdere og børn i interviewene, at der er nogle udefrakommende faktorer, som har afgørende betydning for børnenes trivsel.

Manglende information i forhold til anbringelsesforløbet

En medarbejder beskriver det som en stor udfordring, når der ikke er givet retvisende information fra kommunen til barnet i forhold til anbringelsesforløbet, og i særdeleshed anbringelsens varighed. Medarbejderen beskriver, at det påvirker barnets trivsel, hvis der ikke er realistiske forventninger til anbringelsen, og at det bliver et mere udfordrende forløb for barnet, hvis anbringelsen strækker sig over en længere periode, end barnet forventer:

”Jeg tror, den største udfordring er, når rådgiverne kommer og anbringer et barn eller en ung, og så siger: ”Det er kun for en periode. Første udgangspunkt er tre måneder. Nu ser vi lige et par uger eller et par dage”. Det kan hurtigt flyve ud af munden på dem. Men så pludselig er der gået tre år, og det synes jeg er barskt. Det er nok det allersværeste helt overordnet. Det påvirker deres trivsel. De hænger sig rigtig meget i de ord, de bliver anbragt med.” (Medarbejder, døgninstitution)

Et barn beskriver på samme vis, at hun troede, hun skulle være anbragt i en kort periode, og at hun mangler afklaring i forhold til anbringelsen og andre elementer i hendes liv, som afhænger af anbringelsen:

”Jeg ved ikke rigtig noget. Det er mærkeligt. I starten troede jeg kun, det var få måneder, jeg skulle være her. Jeg havde ingen ide om, hvad der skulle ske bagefter, om jeg skulle flytte gymnasium igen. Jeg er ikke rigtig blevet afklaret med nogen ting.” (Barn, 17 år, opholdssted)

”I starten troede jeg kun, det var få måneder, jeg skulle være her.”

Vanskeligt når børn bliver anbragt i en sen alder

Derudover bliver det beskrevet som vanskeligt at skabe trivsel for et barn, hvis barnet bliver anbragt i en sen alder, og hvis barnet har oplevet sammenbrudte anbringelser tidligere.

En medarbejder på et opholdssted beskriver denne problematik og kommer med et konkret eksempel på et barn, som tidligere havde været anbragt steder, hvor anbringelserne af forskellige årsager var brudt sammen. De erfaringer, barnet havde gjort sig, betød, at barnet havde fået en grundlæggende mistillid til systemet og til anbringelsen:

"Hun havde været anbragt andre steder, hvor hun havde det vanskeligt, så hun havde fået en meget stor mistillid til systemet og det at være anbragt. Og hun følte ikke, at der var nogen, der kunne hjælpe hende, så det hele blev negativt og en magtkamp hele tiden. Det var svært for hende at acceptere systemet, og alt blev til konflikter. Det var meget vanskeligt for hende at være i systemet." (Medarbejder, opholdssted)

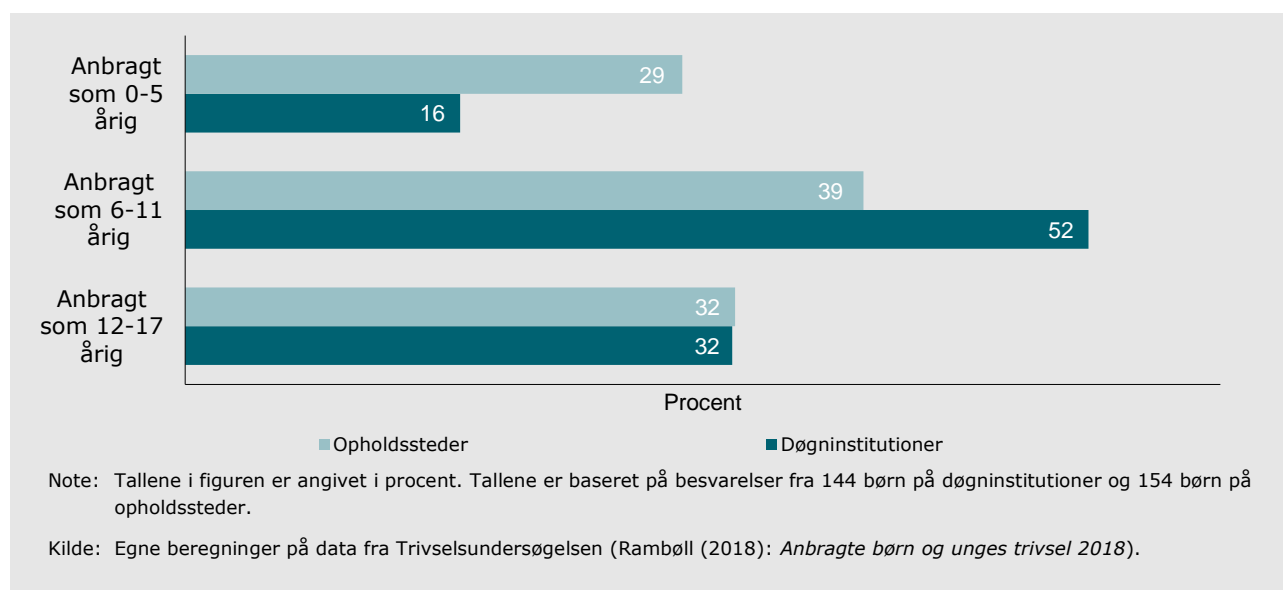
Derudover bliver det beskrevet af en anden medarbejder, at det generelt er vanskeligt at skabe trivsel for børn, som bliver anbragt i en sen alder. Medarbejderen beskriver, at de nu generelt modtager børn, der er ældre og, at det er vanskeligt at skabe trivsel for denne gruppe, da deres handlingsmønstre i høj grad er indgroet i dem:

"Det har så betydet, at vi har fået dem lidt senere i deres liv. Det er lidt sværere, de problematikker de har. De bliver mere rodfæstet, og de uvaner og de skadelige mønstre som de er i, der er jo ikke blevet taget hånd om dem tidligt nok. Så alt andet lige så er det mere konstruktivt, at få en 10-årig ind end en 17-årig. Så det sætter nogle helt andre udfordringer til behandlingsarbejdet." (Medarbejder, opholdssted)

STØRRE UDFORDRING FOR DØGNINSTITUTIONER, AT BØRN ANBRINGES I EN SENERE ALDER

Af Trivselsundersøgelsen fremgår det, at børn på døgninstitutioner bliver anbragt i en senere alder end børn anbragt på opholdssteder. I figur 2.5. ser vi, at børn, der bliver anbragt som 0-5 årige, udgør 29 procent på opholdssteder, mens de kun udgør 16 procent på døgninstitutioner. Det kan tyde på, at døgninstitutioner står over for en lidt større udfordring end opholdssteder i forhold til at skabe trivsel, da børn på døgninstitutionerne anbringes i en senere alder end børn på opholdssteder.

FIGUR 2.5 'HVOR GAMMEL VAR DU, DA DU FØRSTE GANG BLEV ANBRAGT?'

KAPITEL 3

Relation til voksne på anbringelsesstedet

Tilknytning til og anerkendelse fra et netværk af nære relationer er afgørende for anbragte børns trivsel. For institutionsanbragte børn er mor eller far oftest den vigtigste nære relation, men for hver tiende af de institutionsanbragte børn er en af de voksne på anbringelsesstedet den vigtigste person for dem¹⁰.

Dette kapitel handler om anbragte børns relation til de voksne på anbringelsesstedet. I kapitlet vil vi komme ind på forskelle i relationen til voksne på anbringelsesstedet blandt børn anbragt på døgninstitutioner og børn anbragt på opholdssteder. Derudover beskriver vi forskellige parametre, som ifølge børnene og medarbejderne er afgørende for, at der bliver etableret en god og tillidsfuld relation mellem barnet og de voksne på anbringelsesstedet. Herunder belyser kapitlet betydningen af følgende:

- Én-til-én-kontakt med den voksne
- Initiativ og vedholdenhed fra den voksnes side
- Engagement og involvering i barnet, som ligger ud over den professionelle rolle
- Kontinuitet blandt de voksne

---

¹⁰ SFI (2017): *Anbragte børn og unges trivsel 2016*.

**BØRN PÅ
OPHOLDSSTEDER
OPLEVER I
HØJERE GRAD, AT
VOKSNE HOLDER
AF DEM**

SAMMENFATNING AF RESULTATER OM RELATION TIL VOKSNE PÅ ANBRINGELSESTEDET

Trivselsundersøgelsen viser, at børn anbragt på døgninstitutioner, i mindre grad end børn på opholdssteder, oplever, at de voksne på anbringelsesstedet holder af dem. Det er i særdeleshed inden for det første år af den nuværende anbringelse, at denne forskel gør sig gældende.

I kapitlet fremhæves derudover parametre, som ifølge medarbejdere og børn er vigtige for relationen mellem børn og voksne. Ét parameter som børnene nævner, som afgørende for relationen, er én-til-én-kontakt med de voksne.

Et andet parameter, som både børn og medarbejdere, nævner som afgørende, er, at medarbejderne tager initiativ til at være sammen med barnet, og at medarbejderne er vedvarende i deres relation til barnet.

Derudover fremhæver børn og medarbejdere i interviewene engagement og deltagelse i barnets liv, ud over det den professionelle rolle tilskriver, som betydningsfuldt for barnet. Både børn og medarbejdere beskriver det som et element, der har stor betydning for relationen, og som kan bringe den voksne og barnet tættere på hinanden. Samtidig bliver det også beskrevet af medarbejdere, at det er vanskeligt at leve op til, da det er en svær balancegang mellem en professionel og privat relation.

Et sidste element, som børn og medarbejdere fremhæver som afgørende for relationen, er kontinuitet blandt medarbejdere på stedet. Både børn og medarbejdere beskriver, at det er afgørende for relationen, at der ikke er stor udskiftning blandt medarbejderne. Børnene beskriver, at de tætteste relationer de har til de voksne, er til dem, de har kendt gennem længere tid.

Resultater fra spørgeskemaet til anbringelsessteder viser, at børnene på døgninstitutioner i højere grad, end børnene på opholdssteder, skal forholde sig til flere medarbejdere, og også til flere nye medarbejdere, hvilket kan påvirke oplevelsen af kontinuitet. Dette kan være en af flere forklaringer på, at børn på opholdssteder i højere grad, end børn på døgninstitutioner, oplever, at have en tæt relation til voksne på anbringelsesstedet.

BØRN PÅ OPHOLDSSTEDER HAR EN TÆTTERE RELATION TIL VOKSNE PÅ ANBRINGELSESSTEDET

Trivselsundersøgelsen viser en forskel i, hvor ofte børn anbragt på henholdsvis opholdssteder og døgninstitutioner føler sig holdt af, af de voksne på anbringelsesstedet. Nedenstående tabel 3.1 viser, at en større andel af børn på opholdssteder end børn på døgninstitutioner, oftere føler sig holdt af, af de voksne.

TABEL 3.1 'OPLEVER DU, AT DER ER VOKSNE PÅ STEDET, SOM HOLDER AF DIG?'

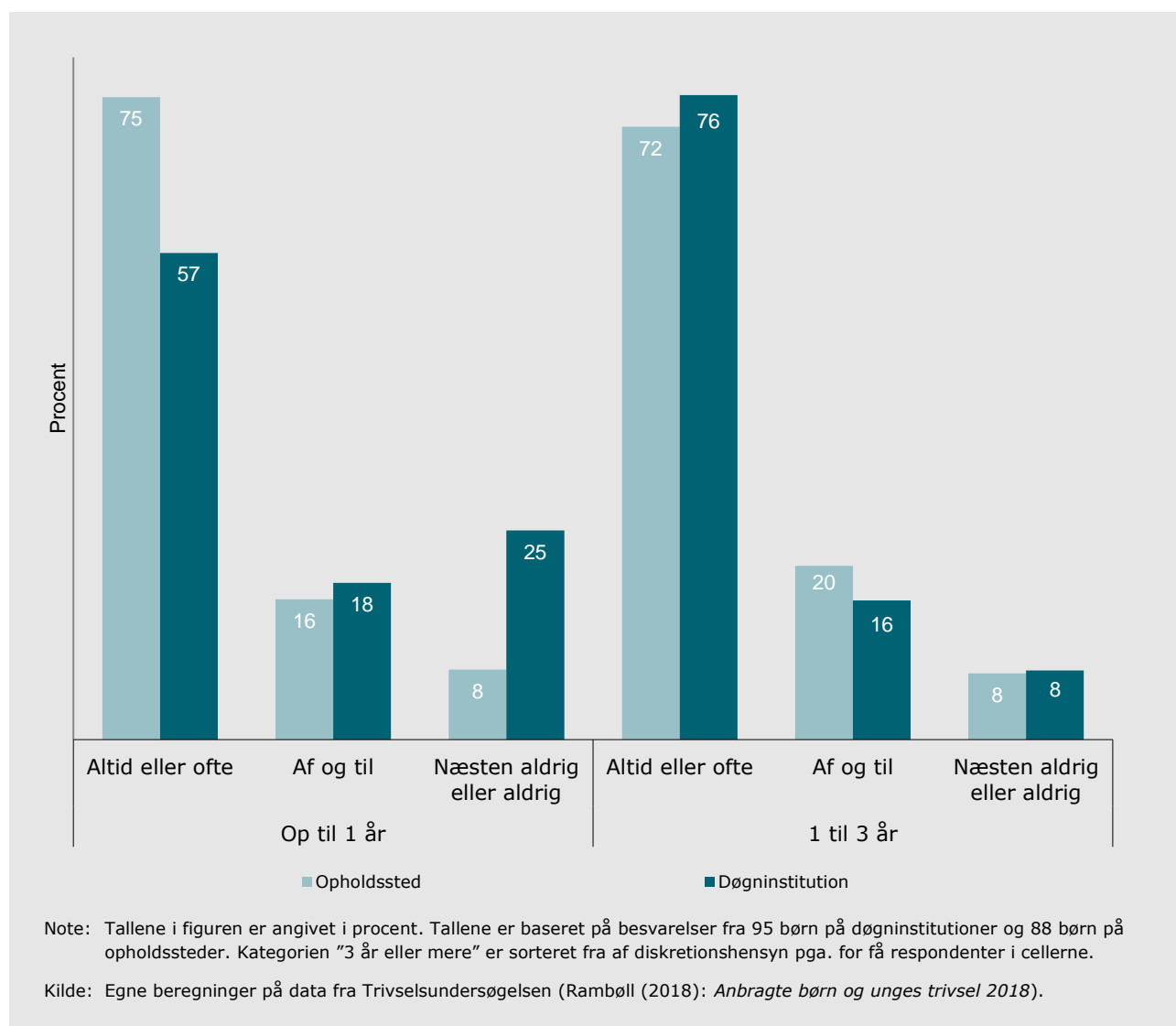
	Døgninstitutioner	Opholdssteder
Altid eller ofte	71	80
Af og til	16	14
Næsten aldrig eller aldrig	12	6
Total	100	100

Note: Tallene i tabellen er angivet i procent. Tallene er baseret på besvarelser fra 141 børn på døgninstitutioner og 153 børn på opholdssteder.

Kilde: Egne beregninger på data fra Trivselsundersøgelsen (Rambøll (2018): *Anbragte børn og unges trivsel 2018*).

Billedet af, hvor ofte børnene føler sig holdt af, af de voksne, nuanceres, når vi sammenholder det med, hvor lang tid børnene har været anbragt på deres nuværende anbringelsessted, se nedenstående figur 3.1. Her kan vi se, at forskellen særligt gør sig gældende inden for det første år af børnenes anbringelse. Inden for det første år af den nuværende anbringelse oplever børn på opholdssteder oftere, end børn på døgninstitutioner, at føle sig holdt af, af de voksne på anbringelsesstedet. Efter det første år og til og med det tredje år på det nuværende anbringelsessted udligner forskellen sig. Her ser vi, at andelen af børn, der føler sig holdt af på både opholdssteder og døgninstitutioner i højere grad følges ad.

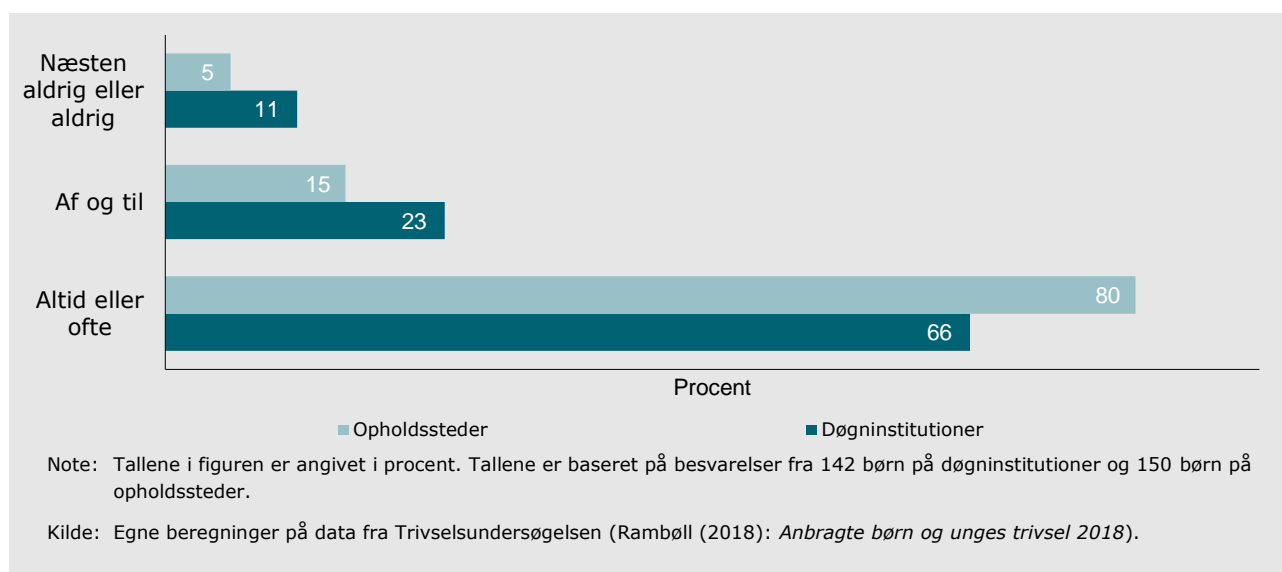
FIGUR 3.1 'OPLEVER DU, AT DER ER VOKSNE PÅ STEDET, SOM HOLDER AF DIG?' KRYDSET MED 'TID PÅ NUVÆRENDE ANBRINGESESSTED'

Der ses her en større udfordring for døgninstitutioner i forhold til at skabe en tæt relation mellem børnene og de voksne på anbringelsesstedet inden for det første år børnene er på anbringelsesstedet.

Børnene i Trivselsundersøgelsen er også blevet spurgt til deres oplevelse af, hvor ofte de voksne giver dem gode råd, se nedenstående figur 3.2. Børn på opholdssteder oplever oftere, end børn på døgninstitutioner, at de voksne på anbringelsesstedet giver dem gode råd.

FIGUR 3.2 ' KAN DU GÅ TIL DE VOKSNE HER PÅ STEDET FOR AT FÅ ET GODT RÅD?'

I spørgeskemaet til anbringelsesstederne har lederne angivet, hvilken uddannelsesmæssig baggrund medarbejderne har. Af besvarelserne fremgår det, at der ikke er nogen nævneværdig forskel på medarbejdernes uddannelsesmæssige baggrund, når vi sammenligner døgninstitutioner og opholdssteder. Se figur 2 og tilhørende beskrivelse i bilag. Forklaringen på forskellen i forhold til børnenes relation til voksne på anbringelsesstedet, skal derfor ikke umiddelbart findes i medarbejdernes uddannelsesmæssige og faglige baggrund.

ÉN-TIL-ÉN-KONTAKT MED VOKSNE ER AFGØRENDE FOR RELATIONEN

Børnenes relation til de voksne på anbringelsesstedet er også belyst gennem interview med både børn og medarbejdere.

Af interviewene med børnene fremgår det, at børnene primært knytter sig til én eller to voksne på stedet. Interviewresultaterne peger også på, at der er forskellige parametre, der har betydning for om og hvem af de voksne på anbringelsesstedet, barnet knytter sig til.

Et af disse parametre er børnenes oplevelse af at have én-til-én-kontakt med de voksne på anbringelsesstedet. Flere børn beskriver i interviewene, hvordan den bedste tid er den, hvor de har én-til-én-kontakt med en voksen. Et barn fortæller, hvordan han bedst kan lide at tilbringe sin tid på anbringelsesstedet:

RELATIONER STYRKES AF ÉN- TIL-ÉN-KONTAKT

"Ude i sofaen, for så kan jeg snakke med en voksen. Det er rarest, når man har tid til at snakke med en voksen." (Barn, 13 år, døgninstitution)

Voksentiden er både tid til at snakke, støtte, lave aktiviteter, men også tid til at hjælpe barnet med praktiske ting. Børnene fortæller, hvordan de voksnes tid nogle gange optages af eksempelvis enkelte børn, hvis der opstår en konflikt eller, hvis et barn har ekstra behov for hjælp. To børn fortæller om konkrete situationer, hvor de oplevede, at voksne på anbringelsesstedet ikke havde tid:

"På et tidspunkt skulle jeg til fodbold, og der ville jeg gerne køres, fordi det regnede udenfor. Men det kunne jeg ikke. Der kom jeg ikke til fodbold. I den situation kunne jeg godt bruge lidt flere voksne." (Barn, 13 år, døgninstitution)

"Der var slet ikke nogen, der havde tid. Så var jeg bare ked af det for mig selv"

"Der har været to gange, hvor jeg har kommet ud fra værelset, og har spurgt, om de voksne havde tid. De sagde nej, og der var slet ikke nogen, der havde tid. Så var jeg bare ked af det for mig selv." (Barn, 13 år, døgninstitution)

Flere børn giver udtryk for, at det kan skabe utryghed, hvis de oplever, at de voksne ikke har nok tid. Også blandt medarbejderne er der bevidsthed om, at børnene får meget ud af én-til-én-kontakten og, at nogle børn ikke får opfyldt deres behov for voksenkontakt, når andre børn særligt kræver de voksnes opmærksomhed:

"Man bliver jo nødt til at være der, hvis der er et barn, der er ved at slå sig selv ihjel. Så bliver de andre børn nødt til at øve sig i køkultur, og det skaber små irritationer, som så bliver store. Måske et barn bare har rigtig meget brug for at sidde og drikke te med en voksen, men det kan den voksne bare ikke lige nu. Jeg har oplevet, at de andre børn bliver sure på det barn, der har problemer, og tager de voksnes tid." (Medarbejder, opholdssted)

Både børn og medarbejdere beskriver desuden, at aktiviteter uden for anbringelsesstedet giver mulighed for at skabe dybere relationer mellem børnene og de voksne. Et barn fortæller eksempelvis, hvordan han gerne vil på weekendture sammen med nogle få børn og en voksen, for at få noget mere voksen-tid; og en anden fortæller, hvordan det var hyggeligt at komme ud af huset og drikke kakao med en af de voksne. I forlængelse heraf fortæller et barn, hvordan der tidligere har været afsat dage til aktiviteter kun for ham og hans kontaktperson på anbringelsesstedet, og hvordan sådanne dage har været positive for hans relation til kontaktpersonen:

VEDHOLDENHED SKABER TILLIDS- FULDE RELATIO- NER PÅ SIGT

“Så fik man nogle penge, og så kunne man gå ud og lave hvad man havde lyst til - bowle eller spise eller et eller andet hver anden måned. Det var hyggeligt. Så fik man et lidt tættere bånd til den, man havde som kontaktperson. Og så giver det også en tillid mellem personen og barnet. Da jeg blev ældre, kunne jeg både mærke på mig selv, hvad det gjorde, og også se på de andre, at det gjorde, at de åbnede mere op.” (Barn, 17 år, døgninstitution)

DEN VOKSNE SKAL VÆRE INITIATIVRIG OG VEDHOLDENDE

Ikke kun én-til-én-kontakt med den voksne fremhæves som afgørende i interviewene. Flere børn beskriver også, at de synes, det er rart, når den voksne tager initiativ til aktiviteter. Både én-til-én-aktiviteter, men også aktiviteter i mindre børnegrupper – da det kan være svært for nogle børn selv at tage kontakt til de voksne. Medarbejderne peger også på, at det er væsentligt i forhold til trivslen og den gode relation, at de ikke blot tager initiativ, men også er vedvarende i deres relation. Her beskriver medarbejdere, hvordan vedholdenhed overfor barnet er med til at skabe tillidsfulde relationer på længere sigt, og hvordan det er en vigtig faktor for børnenes trivsel:

“Vores oplevelse var, at vi var vedholdende i relationen, og vi gerne ville det her barn. Det at vise, at lige meget hvor mange gange du kalder mig noget grimt, så er jeg her stadig lige ude foran døren. Jeg lukker den, når du kaster noget efter mig, men jeg er her stadigvæk.” (Medarbejder, opholdssted)

“Mange af de børn som vi har, har været igennem de her faser, og de oplever, at vi er her altså stadig, selvom verden ellers synes at ramle omkring dem. Der er nogle faste holdpunkter. Og vi tør godt at være i relationen, selvom de skælder os hæder og ære fra, så er vi der, vi rykker os ikke. Det er det lange seje træk, der gør, at vi kan have nogle, der efter 10 år siger, at de slet ikke kan genkende sig selv fra dengang.” (Medarbejder, opholdssted)

DET SKAL IKKE BARE VÆRE ET ARBEJDE FOR DEN VOKSNE

Flere af de interviewede børn i undersøgelsen lægger vægt på, at det er vigtigt for deres relation til de voksne, at de kan mærke, at de voksne er oprigtigt interesseret og engageret i barnet. Børnene beskriver det som negativt, hvis de har en oplevelse af, at anbringelsesstedet blot er de voksnes arbejdsplads.

Flere børn beskriver, hvordan de sætter pris på, når de voksne gør noget ekstra; noget der ligger ud over det forventelige i forhold til deres arbejde. Eksempelvis fortæller nogle af børnene om, hvordan en kontaktperson fra anbringelsesstedet har engageret sig meget i deres familie, hvordan en kontaktperson tager med i biografen i sin fritid og, hvordan en voksen inddrager dem i den voksnes egne fritidsinteresser. Nogle børn nævner også, hvordan det opleves som positivt, når de voksne engang imellem bøjer reglerne eller laver positiv forskelsbehandling for barnet. Et barn fortæller:

"Min kontaktperson gør forskel over for mig, men det er jo fordi, hun har kendt mig i så lang tid, og vi har været igennem så meget. Så hvis de voksne kunne mærke, at jeg havde brug for noget, så kunne de gå til chefen og spørge, om vi ikke lige kunne gøre sådan og sådan, for det kunne være positivt. Det viser barnet, at det ikke bare er et sted, du er. Det er ikke et fængsel, som man ofte hører børnehjem er - et surt hul. Det er det i hvert fald ikke her. Her er de voksne ikke bare, fordi de skal, og det er deres arbejde. De er her, fordi de vil børnene det bedste." (Barn, 17 år, døgninstitution)

Flere medarbejdere nævner også vigtigheden af at engagere sig i børnene på deres præmisser, og at give noget mere af sig selv end blot det professionelle, for at opbygge relationen til barnet. En medarbejder beskriver i forlængelse heraf, hvordan det er vigtigt at være autentisk:

"Det med at være en autentisk voksen. Den er så svær. Det er nogle gange lige på kanten af, hvad vi må, og hvad vi ikke må. Hvornår er du professionel, og hvornår er du ikke professionel? Men nogle gange så er succeskriteriet, at du har givet noget af dig selv, og at de kan mærke dig. At det ikke er noget, du påtager dig, fordi det er et job. Det er i virkeligheden nøglen. At man hele tiden lytter til dem, at man ikke altid distancerer sig." (Medarbejder, døgninstitution)

"At det ikke er noget, du påtager dig, fordi det er et job. Det er i virkeligheden nøglen."

Nogle medarbejdere beskriver også, hvordan engagement i de små hverdagsituationer, som børnene befinder sig i, kan give adgang til at udvikle relationen mellem barnet og den voksne. Eksempelvis beskriver en medarbejder, hvordan han indimellem går med barnet ud, når barnet skal ryge en cigaret, da det giver mulighed for at snakke med barnet under mere uformelle omstændigheder. En anden medarbejder beskriver, hvordan hun tager sig ekstra tid til at sige godnat til børnene, da det ofte er ved sengetid, at børnene har ro og et ekstra behov for at snakke.

Det er ifølge både børn og medarbejdere afgørende for relationen, at barnet oplever, at medarbejderne involverer sig ud over sit arbejde, og også giver noget af sig selv i relationen. Det er dog noget, som ifølge medarbejderne er vanskeligt at leve op til, og det italesættes som en hårfin grænse i forhold til, hvor meget, og hvordan, man som medarbejder skal involvere sig.

Regler og retningslinjer påvirker relationen negativt

De regler og retningslinjer, som medarbejderne er underlagt i deres arbejde, kan besværliggøre relationen mellem barn og voksen. Eksempelvis beskriver flere børn i interviewene, at regler, rammer og strukturer på anbringelsesstedet giver indtryk af, at de voksnes relation til børnene udelukkende er professionel. Et barn fortæller, at hun ikke har lyst til at tale med de voksne, da hun oplever, at alt bliver skrevet ned:

"Jeg føler bare, at man godt kan mærke, at det er deres arbejde. Også bare efter jeg fik at vide, at alt hvad man sagde, blev skrevet ned. Hvis man nu har åbnet sig op for en voksen, hvis man var ked af det en dag. En af de voksne tog computeren med, og viste mig, at alt var skrevet ned. De havde sådan en graf for, hvordan min skolegang gik og alt muligt i forhold til mit privatliv." (Barn, 17 år, opholdssted)

HÅNDHÆVELSE AF REGLER OG RET- NINGSLINJER GØR RELATIONEN PROFESSIONEL

I forlængelse heraf nævner flere af børnene, at de har en god relation til vikarerne på anbringelsesstedet. Børnene oplever, at vikarerne ikke er 'kedelige' lige som de andre medarbejdere og, at de ikke håndhæver reglerne i lige så høj grad som de fastansatte:

"De unge praktikanter er bedre end de andre, for de er ikke inde i alle de systemer. De er søde og flinke, men de gamle og de ældre der er ansat, de er så sure, at det er sindssygt. Man bliver overdænget konstant, og der bliver stillet 10.000 dumme spørgsmål. Også selvom man er 16 eller 20 år, så behandler de én som et lille barn." (Barn, 16 år, opholdssted)

Det kan være vanskeligt for medarbejderne at komme ud over det professionelle i relationen til børnene, da medarbejderne har nogle regler og retningslinjer, de skal følge i deres arbejde med børnene. Vikarerne har en anden rolle i forhold til barnet sammenlignet med de faste medarbejdere. Derfor kan det for nogle børn være nemmere at få oplevelsen af en relation, der ligger ud over det professionelle, til vikarerne.

KONTINUITET BLANDT DE VOKSNE ER VIGTIGT FOR RELATIONEN

Interviewene med børn og medarbejdere viser også, at det er vigtigt for den positive relation mellem børnene og de voksne, at medarbejderne ikke udskiftes hyppigt, og at medarbejderne er til stede på anbringelsesstedet ofte.

Manglende kontinuitet blandt medarbejderne udviser relationerne

Flere børn fortæller, at der går lang tid mellem vagterne for medarbejderne, hvilket kan besværliggøre relationen til de voksne. I forlængelse heraf lægger flere børn vægt på de længevarende relationer, når de skal beskrive positive relationer til voksne på deres anbringelsessted. Børnene oplever, at de har den tætteste relation til de voksne, som de har kendt i længst tid. Enkelte børn beskriver også, hvordan deres tætte voksenrelationer har været på anbringelsesstedet i al den tid barnet har været anbragt, og hvordan det skaber en tryghed hos barnet, at den voksne har fulgt barnet fra det ankom. Et barn beskriver relationen til sin kontaktperson:

”Vi er lidt tættere, da hun har været her fra starten af, og kender lidt mere til mig. Hun har altid været her. Hun kan også mærke på mig, hvis der er noget.” (Barn, 17 år, døgninstitution)

Dette billede bliver forstærket af beskrivelser af, hvordan manglende kontinuitet blandt de voksne på stedet går ud over børnenes relation til de voksne:

”Man har nogle overfladiske forhold til dem, fordi der er så mange nye hver dag”

”Det er mere det, at det skifter hver dag, og at man aldrig ved, hvilken voksen det nu er. Det gør også, at man har nogle meget overfladiske forhold til dem, fordi der er så mange nye hver dag. Jeg synes, der er rigtig mange voksne, man skal forholde sig til.” (Barn, 17 år, opholdssted)

Medarbejderne oplever også, at kontinuiteten i voksenrelationer er vigtige for børnenes trivsel. En medarbejder forklarer, at kontinuitet er afgørende for relationsarbejdet:

”Hvis der er uro eller stor udskiftning i personalegruppen, så bliver relationsarbejdet udvisket”

”Det er også vigtigt, at der er nærværende voksne tilstede og, at vi er lidt kontinuerlige omkring børnene. Det synes jeg har en stor effekt. Hvis der er uro eller stor udskiftning i personalegruppen, eller hvis den primære kontaktperson ikke er til stede, så bliver relationsarbejdet, som vi laver, udvisket.” (Medarbejder, døgninstitution)

**BØRN PÅ DØGN-
INSTITUTIONER
SKAL FORHOLDE
SIG TIL FLERE
NYE VOKSNE**

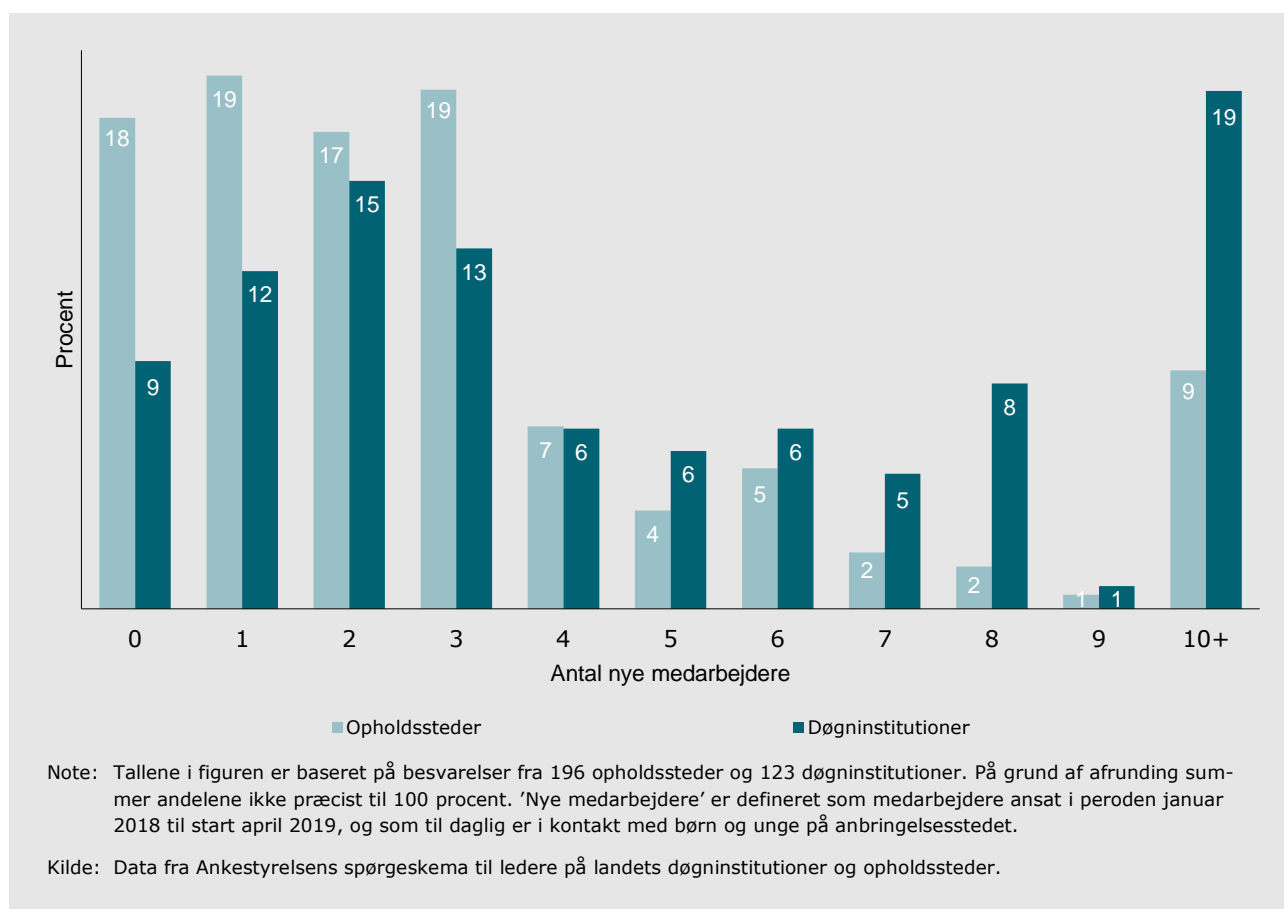
Flere nye medarbejdere på døgninstitutioner end opholdssteder

Antallet af personer børnene skal forholde sig til, har betydning for det enkelte barn.

I spørgeskemaet til ledere på døgninstitutioner og opholdssteder har vi blandt andet spurgt, hvor mange nye medarbejdere de har ansat siden januar 2018. Dette giver en indikation af, hvor mange nye voksne, børnene potentielt skal forholde sig til på deres anbringelsessted inden for en relativ kort tidsperiode. Spørgeskemaresultaterne viser ikke en nævneværdig forskel i den gennemsnitlige andel af nye medarbejdere for henholdsvis opholdssteder og døgninstitutioner, når vi sammenholder med antallet af medarbejdere i alt (18 procent nye medarbejdere for opholdssteder og 17 procent for døgninstitutioner).

Ser vi mere specifikt på antallet af nye medarbejdere på døgninstitutioner og opholdssteder, viser det sig dog, at majoriteten af opholdssteder har få nyansatte siden januar 2018. Blandt opholdssteder har 18 procent ingen nye medarbejdere, og 19 procent har en enkelt ny medarbejder. For døgninstitutioner har ni procent ingen nye medarbejdere, og 12 procent én ny medarbejder. Det er samtidig bemærkelsesværdigt, at 19 procent af døgninstitutionerne, i forhold til ni procent af opholdsstederne, har ansat over 10 nye medarbejdere i perioden, se figur 3.3.

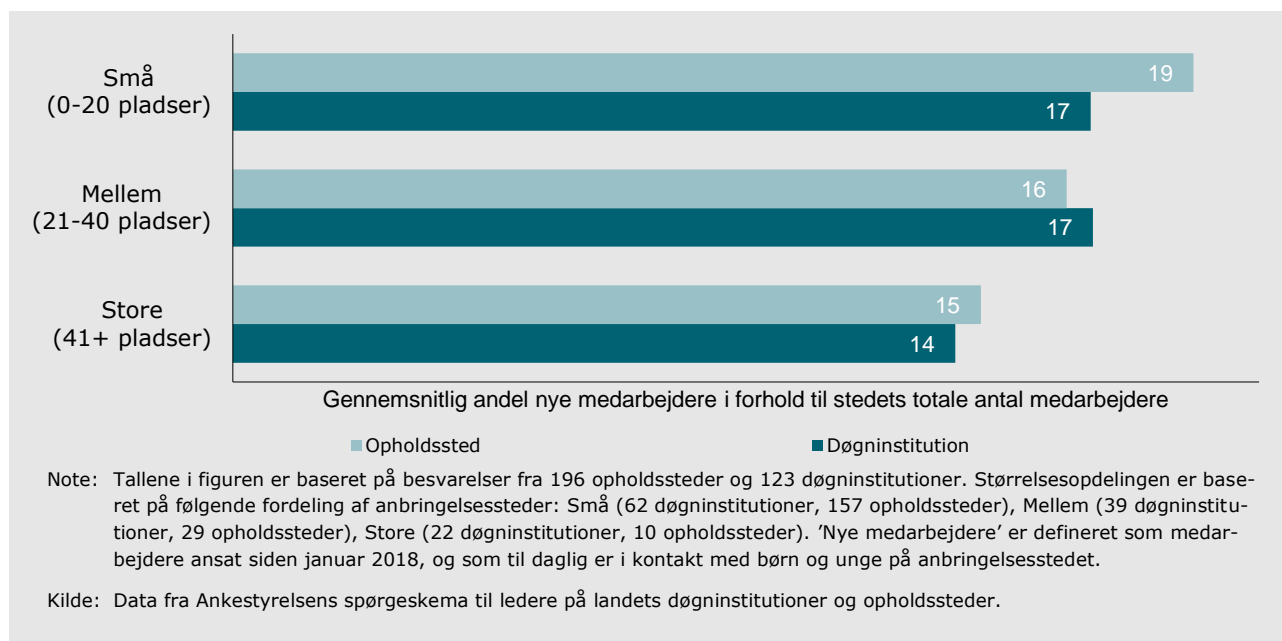
FIGUR 3.3 'HVOR MANGE NYE MEDARBEJDERE HAR I ANSAT SIDEN JANUAR 2018?'

En del af forklaringen på forskellene i antal nyansatte medarbejdere blandt døgninstitutioner og opholdssteder skal findes i forskellen på anbringelsesstedernes størrelse. Døgninstitutioner er generelt set større end opholdssteder. Af data fra Ankestyrelsens spørgeskema fremgår det, at døgninstitutioner i gennemsnit har 42 medarbejdere pr. institution, mens opholdssteder i gennemsnit har 15 medarbejdere.

Tager vi anbringelsesstedernes størrelse i betragtning, er der ikke en nævneværdig forskel på den gennemsnitlige andel af nye medarbejdere blandt små, mellemstore og store opholdssteder og døgninstitutioner. Der er heller ikke en nævneværdig forskel i forhold til den gennemsnitlige andel nye medarbejdere i forhold til opholdssteder og døgninstitutioner, se figur 3.5.

FIGUR 3.4 GENNEMSNITLIG ANDEL NYE MEDARBEJDERE FORDELT PÅ ANBRINGELSESTEDETS STØRRELSE

Grunden til at det fortsat er relevant at se på antallet af nye medarbejdere, skyldes, at børnene på døgninstitutioner, blandt andet grundet stedernes størrelse, skal forholde sig til flere medarbejdere og ikke mindst flere nye medarbejdere. De mange både voksne og nye voksne kan påvirke relationen mellem barnet og den voksne negativt. Én mulig forklaring på, at børn på opholdssteder, i højere grad end børn på døgninstitutioner, oplever, at de voksne holder af dem, er, at børn på døgninstitutioner i højere grad bliver konfronteret med flere og nye medarbejdere.

Større udfordring for døgninstitutioner at fastholde kvalificerede medarbejdere

Ser vi på, i hvor høj grad lederne af landets døgninstitutioner og opholdssteder oplever, at det er nemt at fastholde kvalificerede medarbejdere, viser resultaterne, at ledere af opholdssteder, i højere grad end på døgninstitutioner, oplever, at det er nemt at fastholde kvalificerede medarbejdere, se tabel 3.2.

TABEL 3.2 ER DET NEMT AT FASTHOLDE KVALIFICEREDE MEDARBEJDERE?

	Døgninstitutioner	Opholdssteder
I høj grad	50	59
I nogen grad	48	39
I ringe grad	2	1
Slet ikke	1	1
Total	100	100

Note: Tallene i figuren er baseret på besvarelser fra 196 opholdssteder og 123 døgninstitutioner. Tallene i tabellen er angivet i procent.

Kilde: Data fra Ankestyrelsens spørgeskema til ledere på landets døgninstitutioner og opholdssteder.

Bemærkninger i spørgeskemaet fra ledere på både døgninstitutioner og opholdssteder peger på en række udfordringer i forhold til at fastholde kvalificerede medarbejdere.

UDFORDRINGER I FORHOLD TIL AT FASTHOLDE MEDARBEJDERE

- Vanskeligt at ansætte medarbejdere, der er robuste både fysisk og psykisk, så de kan håndtere at være ansat på et anbringelsessted
- Vanskeligt at fastholde medarbejdere grundet skiftende arbejdstider, og weekend/natte arbejde
- Vanskeligt at fastholde medarbejdere grundet lønninger

At opholdssteder i højere grad end døgninstitutioner oplever, at det er nemmere at fastholde personale, kan tyde på, at døgninstitutioner står over for en lidt større udfordring end opholdssteder i forhold til at skabe kontinuitet blandt medarbejderne.

KAPITEL 4

Kontakt til familie

Anbragte børn føler sig generelt set tæt knyttet til deres familie - også selvom familien har været årsagen til anbringelsen. Børn på døgninstitutioner og opholdssteder har oftere en tættere tilknytning til deres familie end børn anbragt i plejefamilie¹¹. Den fortsatte relation og kontakten til familien har derfor betydning for trivslen blandt børn anbragt på døgninstitutioner og opholdssteder.

I dette kapitel belyser vi følgende to emner i forhold børnenes relation til familien:

- Oplever børn på døgninstitutioner og opholdssteder, at de får hjælp til at holde kontakten med deres familier?
- Hvordan påvirker forældrenes holdning til anbringelsen barnets trivsel?

SAMMENFATNING AF RESULTATER OM KONTAKT TIL FAMILIE

I kapitlet fremgår det, på baggrund af Trivselsundersøgelsen, at børn anbragt på døgninstitutioner, i mindre grad end børn på opholdssteder, oplever, at få hjælp til at holde kontakten med deres familie. Da børnene i interviewene giver udtryk for, at de finder det positivt, at få hjælp til at opretholde kontakten til familien, har døgninstitutioner en udfordring i forhold til at sikre, at børnene får tilstrækkelig hjælp til at holde kontakten.

Derudover fremgår det af interview med medarbejdere på døgninstitutioner og opholdssteder, at forældrenes opbakning til anbringelsen har betydning for samarbejdet med medarbejderne på anbringelsesstedet. Undersøgelsen viser, at dette har direkte betydning for børnenes trivsel under anbringelsen.

**HJÆLP TIL AT
HOLDE KONTAKT
MED FAMILIE
OPLEVES
POSITIVT**

BØRN PÅ OPHOLDSSTEDER FÅR I HØJERE GRAD HJÆLP TIL AT HOLDE KONTAKT TIL FAMILIE

Kontakt til familien har positiv indvirkning på barnets trivsel, da kontakten er en stabiliserende faktor i barnets tilværelse.

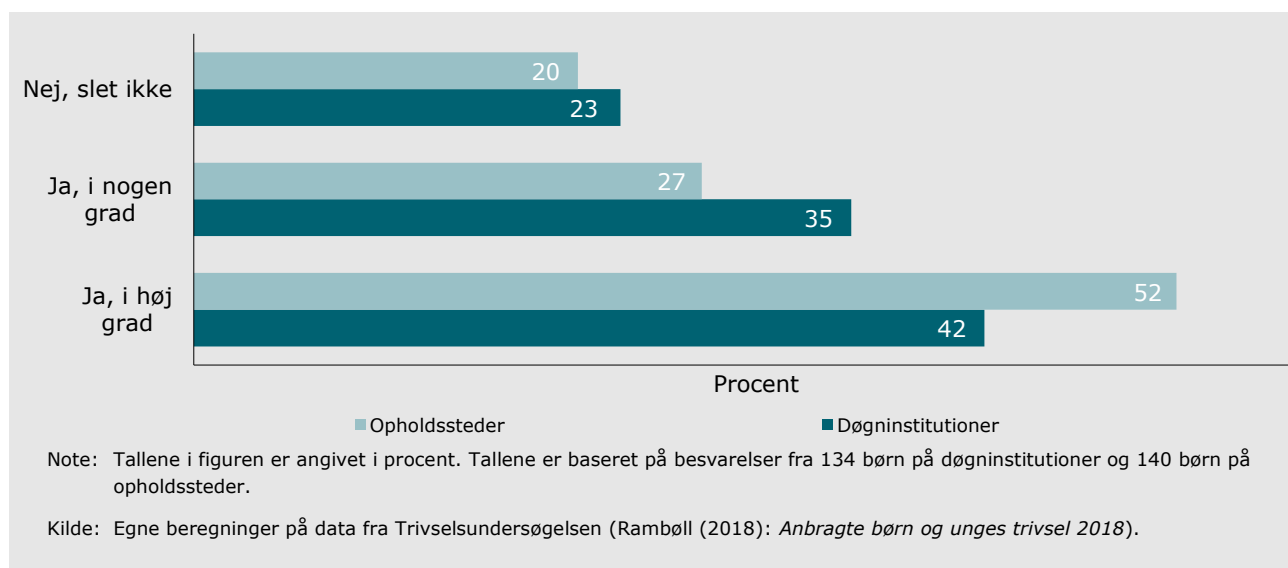
¹¹ SFI (2017): *Anbragte børn og unges trivsel 2016*.

Det er derfor relevant at se på, hvorvidt børnene på opholdssteder og døgninstitutioner oplever at få hjælp til at holde kontakten til familien, da det kan have indvirkning på deres trivsel.

Af interviewene med børnene fremgår det, at de får hjælp af medarbejdere til at huske at ringe til deres familie, hjælp til at have samtaler med deres familier og hjælp til transport, når de skal mødes med deres familie.

I figur 4.1 fremgår det imidlertid, at børn anbragt på opholdssteder, i højere grad end børn anbragt på døgninstitutioner, oplever, at de får hjælp til at holde kontakten til deres familie. 52 procent af børn anbragt på opholdssteder oplever, at de i høj grad får hjælp, mens det blandt børn på døgninstitutioner kun gør sig gældende for 42 procent.

FIGUR 4.1 'HJÆLPER DIT ANBRINGELSESTED DIG I FORHOLD TIL AT HOLDE KONTAKTEN TIL DIN FAMILIE?'

Børnene giver udtryk for, at de oplever det som positivt, når de voksne hjælper dem med at holde kontakten til familien. Et barn fortæller, at han oplever det som opbakning, når de voksne på stedet hjælper ham med at gennemføre telefonsamtaler:

"Det er meget rart at vide, at de voksne hjælper. Så ved man, at der er nogle, der støtter op omkring én." (Barn, 15 år, opholdssted)

Der er dog flere børn der beskriver, at de synes, at der er for mange restriktioner i forhold til, hvordan og hvornår de må kontakte deres familie. Flere børn fortæller, at de ikke har

kendskab til baggrunden for restriktionerne. De oplever det som negativt, hvis ikke de må kontakte deres forældre efter behov, og det er noget, som påvirker deres humør:

"Jeg ringer kl. 17.30, og skal være færdig kl. 18. Det kunne nogle gange være rart at snakke lidt mere. Det er de voksne, der har bestemt, hvornår jeg kan ringe. Jeg kan ikke ringe på andre dage, så skal jeg vente på at det bliver min ringedag." (Barn, 11 år, døgninstitution)

"Det har engang været sådan, at jeg talte med dem hver dag. Jeg har bare tænkt på, at jeg rigtig gerne vil ringe, og så har jeg engang, en onsdag spurgt om jeg kunne ringe hjem til mine forældre. Så sagde de voksne, at jeg godt lige kunne vente til torsdag. Det ville jeg ønske, jeg selv kunne bestemme." (Barn, 11 år, døgninstitution)

Børnene på opholdssteder og døgninstitutioner giver udtryk for, at kontakten til deres forældre har betydning for, hvordan de har det. Hjælp til at tage kontakt til forældre, og fleksibilitet i forhold til hvordan og hvornår det gøres, bliver beskrevet som positivt.

FORÆLDRENES OPBAKNING TIL ANBRINGELSEN ER NØGLEN TIL BARNETS TRIVSEL

Interviewene med medarbejderne på anbringelsesstederne peger på, at det er vanskeligt at skabe trivsel for de anbragte børn, når barnets forældre ikke støtter op om anbringelsen. Forældrene til disse børn har modstand mod anbringelsen og er ofte ikke lige så dialog søgende, som hvis barnet er frivilligt anbragt.

Der kan være flere årsager til, at samarbejdet med forældrene kan være svært. Eksempelvis kan samarbejdet være vanskeligt, hvis forældrene ikke har en erkendelse af årsagerne til, at barnet er anbragt eller ikke er enige i, at en anbringelse er nødvendig. Samarbejdet kan også hæmmes af, at forældrene kan have svært ved at forstå situationen og de oplysninger de får fra anbringelsesstedet og kommunen i forbindelse med deres barns sag. En medarbejder fortæller, at opbakningen fra familien er afgørende for at opnå succes med anbringelsen:

"Familien er tit og ofte – hvis der er omsorg, og der ikke er overgreb – nøglen til at det her barn, kan opnå succes med at være anbragt her. Fordi hvis mor siger, at det er okay for dig, det er et godt sted at være, du kommer til at lære noget, så er barnet allerede halvt igennem." (Medarbejder, døgninstitution)

**FORÆLDRES
MODSTAND MOD
ANBRINGELSE ER
EN BARRIERE FOR
TRIVSLEN**

Derfor er samarbejdet og relationen mellem anbringelsessted og forældre vigtigt for at sikre børnenes trivsel på anbringelsesstedet.

KAPITEL 5

Venner

Et netværk af nære relationer er afgørende for et barns trivsel. De nære relationer består ikke kun af familie, men generelt af personer der gør en forskel i barnets liv. Anerkendelse gennem de nære relationer har indflydelse på både personlighed og selvværd for barnet, hvilket har betydning for, hvordan barnet klarer sig som voksen¹².

Dette kapitel handler om venskabsrelationer, og hvilke faktorer der i den forbindelse er væsentlige for anbragte børns trivsel. Først beskriver kapitlet variationen for børn på døgninstitutioner og opholdssteder i forhold til oplevelsen af relationer til andre børn. Kapitlet kommer derefter ind på følgende emner:

- Betydningen af venskabsrelationer
- Betydningen af alder blandt anbragte på anbringelsesstedet
- Stigmatisering som 'anbragt', og betydningen af dette for venskabsrelationer
- Betydningen af digital kontakt for venskabsrelationer

---

¹² SFI (2017): *Anbragte børn og unges trivsel 2016*.

SAMMENFATNING AF RESULTATER OM VENNER

Af Trivselsundersøgelsen fremgår det, at børn på opholdssteder, i lidt højere grad end børn på døgninstitutioner, kommer godt ud af det med hinanden. Det fremgår også, at en del flere børn på døgninstitutioner føler sig ensomme sammenholdt med børn på opholdssteder.

Af interviewene med børnene fremgår det, at venskabsrelationer har afgørende betydning for deres trivsel. Medarbejderne fremhæver også vigtigheden af venskabsrelationer, og beskriver, at anbragte børn er en gruppe, som er udsat for at opleve at blive 'udstødt' og herved opleve ensomhed, hvorfor venskabsrelationer har stor betydning for deres oplevelse af trivsel.

Børnene fremhæver, at det er afgørende for at skabe venskabsrelationer, at der er jævnaldrene børn på stedet.

På baggrund af spørgeskemaresultaterne fremgår det, at der generelt set er en større aldersspredning blandt børnene på døgninstitutioner end blandt børnene på opholdssteder.

Børnenes udsagn om vigtigheden af det at have jævnaldrende venner på anbringelsesstedet peger på, at den større aldersspredning på døgninstitutioner kan være én af flere mulige forklaringer på, at børn på døgninstitutioner i mindre grad oplever at komme godt ud af det med andre børn på stedet, og i højere grad føler sig ensomme.

I kapitlet fremgår det også, at det, for nogle børn, er vanskeligt at ses med venner uden for anbringelsesstedet, da det herigennem ikke er til at skjule, at de er anbragt, og at det for nogen børn opleves som skamfuldt.

Et sidste element, kapitlet belyser som vigtigt for venskabsrelationer, er sociale medier. Den primære kontakt med børn uden for stedet foregår over sociale medier, hvorfor manglende internetadgang og elektroniske devices kan have negativ indvirkning på deres venskabsrelationer.

BØRN PÅ OPHOLDSSTEDER KOMMER BEDRE UD AF DET MED HINANDEN

Trivselsundersøgelsen viser, at en større andel børn på opholdssteder, end på døgninstitutioner, oplever, at de på anbringelsesstedet kommer godt ud af det med hinanden, se nedenstående tabel 5.1.

TABEL 5.1 HVOR GODT PASSER DET, AT I HER (PÅ ANBRINGELSESTEDET) KOMMER GODT UD AF DET SAMMEN?

	Døgninstitutioner	Opholdssteder
Passer helt	41	46
Passer delvist	50	46
Passer ikke	9	8
Total	100	100

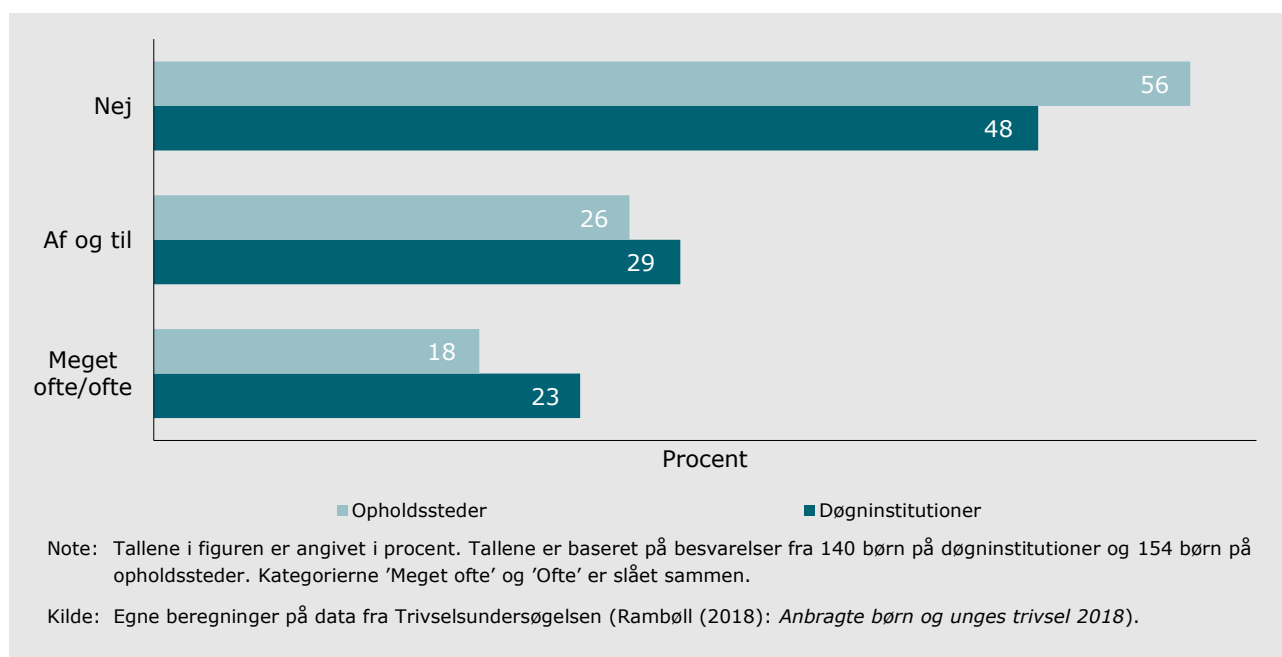
Note: Tallene i tabellen er angivet i procent. Tallene er baseret på besvarelser fra 145 børn på døgninstitutioner og 156 børn på opholdssteder.

Kilde: Egne beregninger på data fra Trivselsundersøgelsen (Rambøll (2018): *Anbragte børn og unges trivsel 2018*).

Som det fremgår af nedenstående figur 5.1, viser Trivselsundersøgelsen også, at der er flere børn på døgninstitutioner, der føler sig ensomme i forhold til børn på opholdssteder. Blandt børn på opholdssteder oplever 18 procent, at de ofte eller meget ofte føler sig ensomme. For børn på døgninstitutioner gør dette sig gældende for 23 procent.

FIGUR 5.1 'FØLER DU DIG OFTE ENSOM?'

Hvad der har betydning for børnenes venskabsrelationer bliver belyst gennem interviewene. Dette beskrives i de følgende afsnit.

SUNDE VENSKABSRELATIONER ER VIGTIGE FOR BØRNS TRIVSEL

Interviewene viser, at det er vigtigt for anbragte børn, at de opbygger et netværk gennem anbringelsen, og har oplevelsen af at have venner både på og uden for anbringelsesstedet. Mange af de anbragte børn har ikke et stort netværk, og de har vanskeligt ved både at skabe og bevare sunde relationer til andre børn. Flere af børnene, der har deltaget i interviewene, fortæller, at venner spiller en afgørende rolle i forhold til, om de har det godt på deres anbringelsessted. Et barn beskriver, at hun har mistet venner, da hun blev anbragt, og at hun nogle gange føler sig ensom, efter hun er blevet anbragt:

"Man ser, at alle andre har mange venner, og så har jeg ikke så mange"

"Jeg kan godt være trist over nogen gange at komme op på værelset om aftenen, for jeg vil virkelig gerne være sammen med nogen. For jeg har også mistet venner i skolen. Jeg gad godt at have et bedre liv. Da jeg boede hos mine forældre, der havde jeg også mine venner. Det er lidt svært, når man bor her; man ser, at alle andre har mange venner, og så har jeg ikke så mange. Jeg vil bare gerne have en ting, som er godt i mit liv." (Barn, 14 år, døgninstitution)

Børnene beskriver også, hvordan de problematikker, de hver især har, skinner igennem i relationen til de andre børn, der er anbragt samme sted. De oplever blandt andet, at der er meget drama i deres hverdag på anbringelsesstedet, som blandt andet skyldes, at mange børn på stedet er udadreagerende, har svært ved at kommunikere med hinanden på en god måde, og at der er stor udskiftning blandt børnene. Det betyder for flere børn, at de trækker sig fra fællesskaber på anbringelsesstedet.

Medarbejderne på anbringelsesstederne arbejder med at støtte børnene i relationerne til andre børn. Formålet er, at børnene skal blive i stand til at etablere og bevare relationer, for herigennem ikke at blive isoleret:

”Børnene har jo svært ved venner. Trivslen kommer af, at de har noget god leg, og stille og roligt får opbygget nogle sunde måder at være sammen på. Hvis der for nogle bliver dannet nogle venskaber, hvor man netop lærer, hvordan man er i en sund relation, så er det jo både et rigtig godt men også stort mål. Mit mål er ikke, at børnene skal få venskaber, men at de skal lære at danne en relation, så de ikke bliver udstødt.” (Medarbejder, døgninstitution)

”Mit mål er ikke, at børnene skal få venskaber, men at de skal lære at danne en relation, så de ikke bliver udstødt”

På baggrund af både børnenes og medarbejdernes udtalelser fremgår det, at venskabsrelation har afgørende betydning for børns trivsel. Flere børn oplever at miste deres venskabsrelationer, når de bliver anbragt. Derudover fremhæver medarbejdere, at der er tale om børn, der generelt har vanskeligt ved at indgå i relation med andre børn, hvorfor anbragte børn står i en særlig sårbar situation.

JÆVNALDRENDE ER AFGØRENDE FOR OPLEVELSEN AF VENSKAB

Ud fra interviewene fremgår det, at venskabsrelationer ikke blot bliver besværliggjort af, at de børn der er anbragt, ofte har udfordringer i forhold til at indgå i relationer til andre. At børn på anbringelsessteder ikke altid er placeret med jævnaldrene bliver også beskrevet som en udfordring i forhold til at indgå i venskabsrelationer.

Anbringelsesstederne i undersøgelsen har forskellige tilgange til, om og hvordan de fordeler børnene på værelserne og i forskellige afdelinger afhængigt af alder.

Nogle af de mindre anbringelsessteder består af en enkelt afdeling, hvor alle børnenes værelser er samlet samme sted. Andre, lidt større, anbringelsessteder er delt op i huse eller afdelinger, hvor de fordeler børnene efter forskellige principper. Her er der eksempler på, at børnene fordeles mere eller min-

dre ad hoc alt efter, hvor der er plads, hvor de vurderes at passe godt ind med de andre børn, eller sammen med jævnaldrende børn. Flere af anbringelsesstederne placerer børnene, så de breder sig over et stort aldersspænd. Medarbejderne fortæller, at det store aldersspænd skal give et familie- eller søskendelignende fundament for børnene, hvor de store børn lærer at tage et ansvar i forhold til de yngre børn; og hvor de yngre børn lærer af og ser op til de større børn. En medarbejder på en døgninstitution fortæller, hvordan det er lærerigt for børnene at være sammen med børn der er ældre og yngre end dem selv:

"Målgruppen i vores hus er spændende at arbejde med, for de små og de store skal tage hensyn til hinanden, ligesom i en søskendeflok. Sådan er det jo også i det virkelige liv. Der skal man være rollemodel som storebror - ikke fordi de føler sig som storebror, men de lærer at styre deres impulser."
(Medarbejder, døgninstitution)

Modsat mener andre medarbejdere og flere børn, at det er problematisk, når børnene ikke er sammen med jævnaldrende på anbringelsesstedet. Når børnene fortæller om venskabsrelationer, beskriver de, at de har mest til fælles med de børn, der er på samme alder som dem selv. I de tilfælde, hvor børnene beskriver positive venskabsrelationer, lægger de vægt på, at vennerne er jævnaldrende. Modsat hvor der ikke er jævnaldrende børn at være sammen med, beskriver børnene, at de savner jævnaldrende i forhold til at danne venskaber. Et barn fra en døgninstitution fortæller, at hun mangler legekammerater på sin egen alder:

"Det er ikke særlig sjovt, at der ikke er andre at lege med på min alder"

"Der er ikke andre i huset på min alder. De er alle lidt ældre. Det er ikke særlig sjovt, at der ikke er andre at lege med på min egen alder." (Barn, 11 år, døgninstitution)

De interviewede børn beskriver også, hvordan det kan være svært at bo sammen med børn, der er meget yngre end dem selv. De beskriver, hvordan de små børn forstyrrer, fordi de eksempelvis larmer og blander sig. Et barn fra en døgninstitution beskriver også, hvordan de som ældre børn får lov til mere, når de små er lagt i seng:

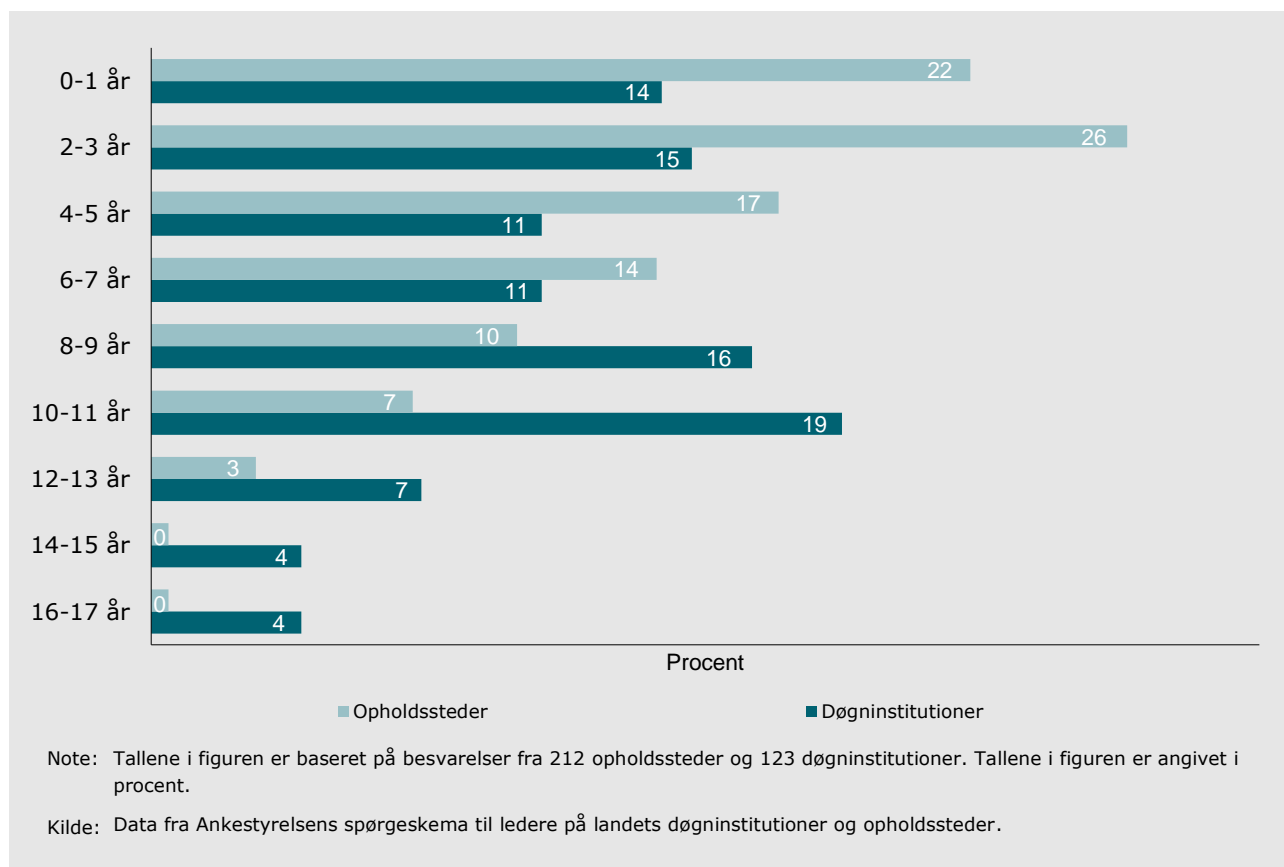
"Når de små er puttet, er det bedre. Så kan vi store komme i Føtex og købe slik og chips, eller hvad vi vil for vores lommepenge. Ellers spiller vi kort. Det er når de små sover. Nogen gange er de små også ret irriterende. De blander sig i så meget hele tiden. Og de larmer. Og der er nogen af dem, der råber mega meget." (Barn, 14 år, døgninstitution)

En medarbejder fortæller også, hvordan det kan være svært at tage hensyn til de forskellige behov der er, når børnene har forskellige aldre:

“Nogle gange skal vi have en 3-årig, men vi skal også have en 14-årig, som bliver voldsomt udadreagerende. Og hvordan tager man hensyn og møder begge mennesker i det, de står i lige nu. Det kan godt være udfordrende.” (Medarbejder, opholdssted)

I forlængelse heraf viser resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen - blandt ledere på døgninstitutioner og opholdssteder - at der er en forskel i aldersspredningen blandt børn anbragt på døgninstitutioner og opholdssteder. I nedenstående figur 5.2 ser vi aldersspredningen for børnene anbragt på hhv. døgninstitutioner og opholdssteder - det vil sige, hvor mange år der er mellem yngste og ældste barn på anbringelsesstedet. Af figuren fremgår det fx, at der er 0-1 års forskel mellem det yngste og ældste barn for 22 procent af opholdsstederne, mens det gør sig gældende for 14 procent af døgninstitutionerne.

FIGUR 5.2 ALDERSSPREDNING FOR BØRN PÅ DØGNINSTITUTIONER OG OPHOLDSSTEDER

EFTERVÆRN

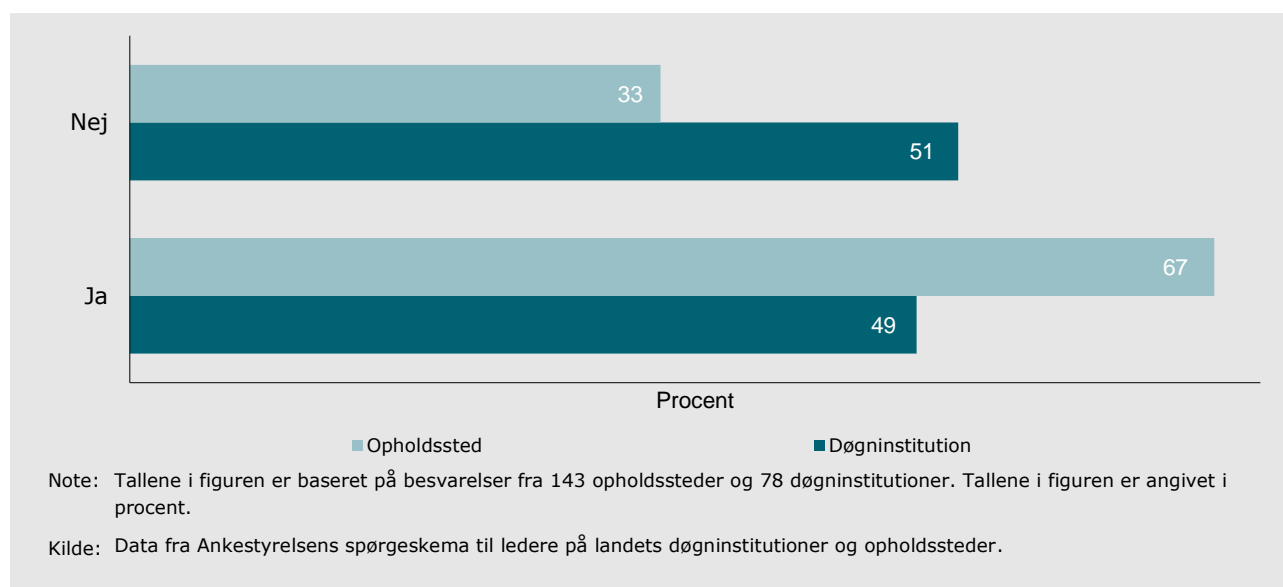
Efterværn er et kommunalt tilbud om støtte til børn i alderen 18 til 22 år, der op til deres 18. år har været anbragt uden for hjemmet eller har haft en fast kontaktperson

På døgninstitutioner er der generelt en større aldersspredning, end der ses på opholdssteder. Dette kan tyde på, at døgninstitutioner står over en større udfordring i forhold til at sikre, at børnene er anbragt sammen med jævnaldrende - som ifølge børnene giver de bedste forudsætninger for at skabe venskabsrelationer.

Undersøgelsen har samtidig set på andelen af børn over 18 år på hhv. døgninstitutioner og opholdssteder. Det fremgår af data fra spørgeskemaundersøgelsen, at der ikke er væsentlig forskel blandt døgninstitutioner og opholdssteder, når vi ser på andelen, der har personer over 18 år boende sammen med børn under 18 år. Blandt døgninstitutioner har 60 procent svaret, at der bor personer over 18 år sammen med børn under 18 år, og dette er tilsvarende gældende for 62 procent blandt opholdssteder.

Der er dog en variation blandt døgninstitutioner og opholdssteder i forhold til gruppen af personer over 18 år. Af de døgninstitutioner og opholdssteder, der har personer over 18 år boende sammen med børn under 18 år, er 51 procent af personerne over 18 år på døgninstitutionerne, og 33 procent på opholdsstederne, ikke anbragt i efterværn. Det vil sige, at de potentielt kan være meget ældre, end de anbragte børn på stedet. Det kan fx forklares med, at et tilbud kan være godkendt som både anbringelsessted og botilbud. Nedenstående figur 5.3 viser, hvordan andelen af personer over 18 år fordeler sig på opholdssteder og døgninstitutioner, i forhold til om de er i efterværn eller ej.

FIGUR 5.3 'ER PERSONERNE OVER 18 ÅR, DER BOR PÅ ANBRINGELSESTEDET MED BØRN UNDER 18 ÅR, I EFTERVÆRN?'

På baggrund af spørgeskemaresultaterne kan vi sige, at børnene på døgninstitutioner, i højere grad end på opholdssteder, bor samme sted som personer, der potentielt er væsentligt ældre end de selv er, og at der generelt set er en større aldersspredning blandt børnene på døgninstitutioner end opholdssteder. Samtidig peger interviewene i undersøgelsen på, at børnene oplever jævnaldrende som vigtige i forhold til venskabsrelationer. At børnene på døgninstitutioner i højere grad bor samme sted som personer, der er over 18 år, og at der er en større aldersspredning blandt børnene på stedet, kan være én af flere mulige forklaringer på, at børnene på døgninstitutioner i højere grad, end på opholdssteder, meget ofte føler sig ensomme. Det kan også være med til at forklare forskellen i børnenes oplevelse af, at komme godt ud af det sammen på anbringelsesstedet.

NOGLE BØRN FØLER SIG STIGMATISERET I FORHOLD TIL VENNER UDEN FOR ANBRINGELSESTEDET

Gennem interviewene med børnene fremgår det, at det for nogle børn forbindes med skam at være anbragt, og at de derfor ikke har lyst til, at alle omkring dem får denne information om dem. Det kan gå ud over relationer til venner uden for anbringelsesstedet.

Børnene fortæller, at hvis de har lavet en aftale med en ven uden for anbringelsesstedet, skal anbringelsesstedet ringe til vennens forældre forud for aftalen. Nogle børn beskriver, at de

"Jeg løj for de voksne i starten, fordi jeg ikke havde det så godt med at sige, at jeg boede her, for jeg følte, at det var skamfuldt"

er bange for at blive stemplet af skolekammerater og venner fordi, de bor på et anbringelsessted. Når anbringelsesstedet håndhæver, at de skal ringe til barnets venners forældre, kan det derfor resultere i, at barnet trækker sig fra sociale relationer uden for anbringelsesstedet. Et barn fra et opholdssted fortæller, hvordan hun har afholdt sig fra at se venner og tage til fester, eller har løjet om sine aftaler, fordi, hun ikke ville have, at anbringelsesstedet skulle ringe til forældrene:

"Der var meget i starten, hvor jeg ikke tog til fester, og jeg ikke var sammen med mine veninder af den grund, at de voksne ikke skulle ringe. I starten stoppede det mig meget. Også da jeg begyndte at få min kæreste. Jeg løj for de voksne i starten, fordi jeg ikke havde det så godt med at sige, at jeg boede her, for jeg følte, at det var skamfuldt. Jeg var bange for at blive stemplet. Jeg kan huske, at jeg blev ved med at lyve, og så blev jeg efterlyst, fordi jeg ikke havde lyst til, at de skulle ringe." (Barn, 17 år, opholdssted)

Det fremgår også af interviewene med børnene, at det kan være ubehageligt at have venner fra eksempelvis skolen på besøg på anbringelsesstedet. Børnene beskriver, at de tit bliver forstyrret af de andre på anbringelsesstedet, når de har besøg af venner, og at det føles akavet eller mærkeligt at have besøg. Et barn på en døgninstitution forklarer, at det er svært at bevare venskaber med skolekammerater:

"Det er svært at bo her, og så have de venner. Det er mere akavet, når de er her. Så vil jeg hellere være ude ved dem." (Barn, 14 år, døgninstitution)

At skabe relationer med personer uden for anbringelsesstedet er for nogle børn vanskeliggjort af anbringelsesstedets rammer for at lave aftaler, eller fordi børnene ikke finder det behageligt, at have venner med på anbringelsesstedet.

ADGANG TIL SOCIALE MEDIER ER VIGTIG FOR KONTAKT TIL VENNER

Adgangen til sociale medier er vigtig for børnene i forhold til at bevare kontakten med venner, der ikke bor på anbringelsesstedet. Et barn fra et opholdssted fortæller, hvordan han holder kontakt med venner:

"Jeg har kontakt med dem fra skolen på de sociale medier. Gennem iPad, på Instagram og Twitter. Jeg har også en ven fra min gamle skole. Jeg har lidt kontakt med ham. Jeg ser ham ikke så meget mere. Vi skriver for det meste bare over de sociale medier." (Barn, 13 år, opholdssted)

I forlængelse heraf beskriver nogle børn, hvordan det er frustrerende, når internettet eksempelvis bliver slukket om aftenen. Nogle beskriver også, hvordan kontakten med venner ude fra foregår hjemme ved deres forældre, da de ikke har adgang til egen telefon på anbringelsesstedet.

KAPITEL 6

Fysiske rammer

I dette kapitel beskriver vi, hvordan de fysiske rammer på anbringelsesstedet kan have indvirkning på børnenes trivsel. Kapitlet belyser følgende temaer:

- Betydningen af anbringelsesstedets geografiske placering
- Betydningen af antallet af børn og unge der er anbragt sammen
- Betydning af muligheden for at opdele børnene i mindre grupper

SAMMENFATNING AF RESULTATER OM FYSISKE RAMMER

Gennem interviewene med medarbejdere på døgninstitutioner og opholdssteder fremgår det, at anbringelsesstedets placering, dvs. om anbringelsesstedet er beliggende i nærheden af byen eller på landet, kan påvirke børnenes trivsel. At være anbragt i byen betyder ifølge medarbejderne, at der er flere fristelser og, at børnene oftere er tæt på det tidligere nærmiljø. Det kan have negativ indvirkning på børnenes udvikling.

Spørgeskemaet, besvaret af ledere på opholdssteder og døgninstitutioner, viser samtidig, at døgninstitutioner hyppigere end opholdssteder er placeret i nærheden af byen.

På baggrund af interviewene fremgår det ydermere, at det at være anbragt sammen med mange børn, kan have en negativ indvirkning, da det betyder, at børnene skal forholde sig til mange andre mennesker. Flere børn beskriver, at de får det skidt, når der er for mange mennesker, og at de derfor trækker sig fra fællesarealerne og herved fra samvær og fællesskab med andre.

Opgørelser fra Tilbudsportalen viser, at døgninstitutioner generelt set har flere pladser pr. institution end opholdssteder. Derfor kan døgninstitutioner være mere udfordret i forhold til at skærme børnene fra for mange mennesker.

Til sidst i kapitlet beskrives det som positivt af både børn og medarbejdere, når der er mulighed for at opdele børnene i mindre grupper. I interviewene fremhæves det som positivt, når der kan tages højde for børnenes forskellige behov i forhold til sammensætningen i grupperne.

DØGNINSTITUTIONER ER HYPPIGERE PLACERET I BYEN

Af interviewene med medarbejdere fremgår det, at placeringen af anbringelsesstedet kan være afgørende for, hvad det enkelte barn laver og hvem det omgås, og at dette har indvirkning på, hvordan det enkelte barn trives.

Udfordrende at være anbragt tæt på byen

”Der er en masse fristelser. Der er det nemmere for de institutioner, der ligger på landet”

PROBLEMFYLDE NÆRMILJØER SKABER UDFORDRINGER

”Det kan være svært at rive dem ud af den negative udvikling”

Medarbejdere på anbringelsessteder, der ligger i byen eller tæt på byen, beskriver, at det for nogle børn kan være positivt at være anbragt nær byen. I byen er der mange muligheder for at lave spontane aktiviteter, som café-besøg, som børnene kan benytte. Samtidig nævner medarbejderne, at byen generelt er fyldt med mange fristelser for børnene, hvilket kan have negativ indvirkning på deres udvikling. At være tæt placeret på disse fristelser kan gøre det vanskeligt for medarbejderne at sikre, at børnene ikke bruger deres tid i byen på aktiviteter, som medarbejderne ikke finder konstruktive:

”Det kan også give nogle udfordringer, hvis vi har nogle unge mennesker, der meget søger byen, og det har vi nogle gange. Fordi så er det nemmere, at gå herfra. Så er der ikke så langt ned i byen og være nede i byen. For der er en masse fristelser. Der er det nemmere for de institutioner, der ligger på landet.” (Medarbejder, døgninstitution)

Udfordrende at være anbragt tæt på det tidligere nærmiljø

Flere medarbejdere på institutioner, som ligger i eller tæt ved byen, nævner flere udfordringer ved placeringen. Eksempelvis er børnene oftere tættere på deres tidligere nærmiljø.

Medarbejderne beskriver det som positivt, når børnene er anbragt tæt på deres familie og andre positive bekendtskaber, da de har nemmere ved at mødes og holde kontakten med dem. Samtidig beskriver de, at det er negativt, når børnene er tæt på problemfyldte miljøer og personer. Medarbejdere beskriver, at det kan være vanskeligt at skabe en positiv udvikling for børnene, når de bruger tid med venner, som har en negativ indvirkning på dem:

”Det kan også give udfordringer for de unge. Fx at de er anbragt i den samme kommune, hvor deres problemer er, hvis deres problemer er banderelateret eller skolerelateret. Det er meget lokalt for dem, som er fra nærområdet. Det kan både være positivt og negativt, det med at være anbragt i lokalsamfundet. Det er positivt i forhold til familien. Der er ikke så langt, hvis man skal besøge dem. Det er positivt i forhold til at bibeholde de gode bekendtskaber, de har. Det er negativt i forhold til at beholde negative bekendtskaber. Det kan være svært at rive dem ud af den negative udvikling, der har været for dem.” (Medarbejder, opholdssted)

Medarbejderne beskriver, at det er vanskeligt at påvirke børnene i en retning, så de kommer ud af de negative miljøer, hvis de er anbragt i samme by. En medarbejder nævner, at I de

tilfælde, hvor problemer i nærmiljøet har negativ indflydelse, er det bedst for barnet at blive anbragt længere væk:

“Det kan være rigtig svært at hjælpe den unge, fordi den unge vil altid søge til sit netværk, fordi det er der, hvor der er trygt. Og så har man været inde og vælge, at alternativet er, at anbringe den unge langt væk herfra.” (Medarbejder, opholdssted)

Positivt at være anbragt et sted, der er omgivet af natur

At der er udfordringer forbundet med, at være et anbringelsessted placeret i byen eller i nærheden af byen, bliver også pointeret af medarbejdere fra anbringelsessteder, som ligger på landet. På samme vis bliver det beskrevet, at det at have fristelserne på afstand, er positivt for de unge:

“Når vi får dem væk fra byen, får vi dem også væk fra dårlige relationer og fristelser.” (Medarbejder, døgninstitution)

På samme tid bliver det pointeret, at placering af anbringelsesstedet væk fra byen kræver en ekstra pædagogisk indsats, da medarbejderne skal sikre, at børnene deltager i både aktiviteter og samvær med venner, der ikke bor på anbringelsesstedet. Ifølge medarbejderne er det dog ikke kun negativt, at børnenes aktiviteter kræver mere planlægning. Det giver samtidig stedet kontrol over, hvilke aktiviteter børnene foretager sig, og hvem de omgås.

NATUR INDBYDER TIL RO, LEG OG FANTASI

På de anbringelsessteder, der er omgivet af natur, fremhæver flere medarbejdere selve omgivelserne som et element, der har en positiv indvirkning på børnenes trivsel:

“Det kan godt være, at børnene ikke selv siger, at de har det behov, men vi ved, at de har behov for at kunne løbe rundt og have nogle store arealer at kunne bevæge sig i. Mange nyder, at vi kan sidde udenfor og spise, at der pludselig er en markmus eller at hjortene står perifert og kigger på os. Måske er det lidt mere ubevidst end bevidst, men det giver en form for ro. Det er nogle gode rammer, nogle sunde rammer som indbyder til lidt ro, leg og fantasi, som de ellers ikke får brugt så meget. De er meget sensitive, når der er noget nyt, og det skaber uro, når der sker noget nyt. Derfor kan det være godt, at vi ligger lidt ude, hvor der er noget ro.” (Medarbejder, døgninstitution)

Der er fordele og ulemper ved at anbringelsesstedet er placeret i enten byen eller på landet. Af interviewene fremgår det dog, at det kan være en udfordring at skabe positiv trivsel for børn, der er anbragt i en by, hvor der er mange fristelser og negative miljøer og bekendtskaber.

Døgninstitutioner ligger hyppigere i byen eller nær byen

Det fremgår af spørgeskemaet besvaret af ledere på opholdssteder og døgninstitutioner, at døgninstitutioner, i højere grad end opholdssteder, er placeret i nærheden af en større by. Nedenstående tabel 6.1. viser, at 21 procent af døgninstitutionerne angiver, at de ikke er placeret i nærheden af en større by. Til sammenligning angiver mere end dobbelt så stor en andel, 45 procent, blandt opholdssteder samme svar.

TABEL 6.1 'ER ANBRINGELSESTEDET PLACERET I NÆRHEDEN AF EN STØRRE BY?'

	Døgninstitutioner	Opholdssteder
Ja	79	55
Nej	21	45
I alt	100	100

Note: Tallene i tabellen er angivet i procent. Anbringelsesstederne har selv foretaget en subjektiv vurdering af, hvorvidt stedet er placeret i nærheden af en større by.

Kilde: Data fra Ankestyrelsens spørgeskema til ledere på landets døgninstitutioner og opholdssteder.

Det kan betyde, at døgninstitutioner har flere udfordringer forbundet med at skabe en positiv udvikling for det enkelte barn, på grund af stedets fysiske placering. Placeringen kan netop øge risikoen for relationer til negative miljøer og bekendtskaber.

I spørgeskemaet har vi også spurgt ind til, hvorvidt lederne vurderer, at der er tilgængelige fritidsaktiviteter i nærheden. Formålet med dette spørgsmål er at se, om der er en forskel i forhold til de to former for anbringelsessteder, og om der er en sammenhæng mellem anbringelsesstedets placering og tilgængeligheden af fritidsaktiviteter. Der er ingen væsentlige forskelle i forhold til døgninstitutioner og opholdssteder, og der er ikke nogen væsentlig sammenhæng mellem placering i forhold til byen og landet og vurderingen af adgang til fritidsaktiviteter. Se figur 3 i bilag.

UDFORDRENDE FOR NOGLE BØRN AT VÆRE OMGIVET AF MANGE MENNESKER

I interviewene med børnene kommer det til udtryk, at det kan være udfordrende at bo et sted, hvor der er mange både børn og voksne. For nogle børn har det den konsekvens, at de vælger at trække sig fra fællesskabet, fordi de ikke kan rumme de mange mennesker.

Kaotisk, når der er for mange mennesker at forholde sig til

Det fremgår af interview med børnene, at det at bo et sted med mange andre mennesker kan være vanskeligt for nogle børn. Flere børn beskriver i særdeleshed oplevelsen af, at der hele tiden er nye mennesker at forholde sig til, som udfordrende. At børnene dagligt bliver konfronteret med nye mennesker, fordi det ikke alene er de andre børn, men også familie og venner der kommer på stedet, bliver beskrevet som kaotisk:

"Man hører hele tiden nye komme og gå. Jeg føler, at det skaber kaos"

"Nu er der kommet ret mange andre. Jeg ved ikke engang, hvad de hedder. Lige pludselig er der bare nogen, der kommer og går. Jeg har haft det virkelig svært med det. Man snakker ikke rigtig med dem, der er bare nogen. Lige pludselig sidder et barns forældre der, og barnet græder, fordi forældrene har været der. Man hører hele tiden nye komme og gå. Jeg føler, at det skaber kaos." (Barn, 17 år, opholdssted)

Ud over at der er mange børn og pårørende at forholde sig til, beskriver flere børn også, at det kræver meget af dem, at forholde sig til alle de voksne, der er på stedet:

"Og man skal lytte på alle de voksne, som er så forskellige, og nogen af dem gider man ikke. Det er meget lettere at have to forældre. Hvis man vil sige noget til moren, så siger man det til hende." (Barn, 14 år, døgninstitution)

For nogle børn opleves de mange mennesker og den uro og støj, der er et resultat heraf, som ubehagelig. Nogle børn beskriver i interviewene, hvordan det direkte påvirker deres trivsel negativt i form af stress, uro og hovedpine.

Når der er for mange mennesker, trækker nogen af børnene sig fra fællesarealerne

Flere børn beskriver, at de mange mennesker, og den uro det skaber, resulterer i, at de ikke opholder sig på fællesarealerne:

"Der er mange børn og voksne, og man bliver ikke rigtig lyttet på. Jeg holder mig egentlig bare på mit værelse, for jeg føler, der er så meget kaos over det hele. Jeg har egentlig trukket mig lidt væk fra det her sted." (Barn, 17 år, opholdssted)

"Der kan være mange mennesker og larm. Derfor går jeg op på værelset"

"Der kan være mange mennesker og meget larm. Derfor går jeg op på værelset. Jeg plejer at sætte mig ned og spise med de andre. Efter aftensmad rykker jeg op på mit værelse igen. Det er en typisk dag." (Barn, 17 år, opholdssted)

For nogle af børnene gælder det altså, at de vælger ophold på fællesarealerne fra, hvis de oplever, at der er for mange men-

nesker at forholde sig til. Herved går nogle børn glip af samvær og fællesskab med både børn og voksne på stedet.

Flere mennesker at forholde sig til på døgninstitutioner end opholdssteder

Ud fra data fra Tilbudsportalen, hvor anbringelsessteder har angivet, hvor mange pladser de har, er der generelt set anbragt flere børn på døgninstitutioner end på opholdssteder. Blandt døgninstitutioner er der i gennemsnit plads til 29 børn pr. institution, mens der på opholdssteder i gennemsnit er plads til 15 børn pr. institution. Det betyder, at der på døgninstitutionerne i gennemsnit er plads til cirka dobbelt så mange børn som på opholdssteder, se tabel 6.2.

Det er, i forlængelse heraf, vigtigt at gøre opmærksom på, at der er større spredning i antal pladser for døgninstitutionerne end for opholdssteder. Antallet af pladser på opholdssteder spænder fra én til 153. Antallet af pladser på døgninstitutioner spænder fra to til 341.

Det er også vigtigt at gøre opmærksom på, at døgninstitutioner generelt set har flere afdelinger pr. institution end opholdssteder. For nogle institutioner er afdelingerne geografisk spredt fra hinanden. Det betyder, at antallet af pladser pr. institution ikke altid er retvisende for, hvor mange børn og medarbejde det enkelte barn skal forholde sig til og interagere med på anbringelsesstedet.

TABEL 6.2 GENNEMSNITLIGT ANTAL PLADSER PR. TILBUD

	Gennemsnitligt antal pladser pr. tilbud
Opholdssted	15
Døgninstitution	29

Note: Standardafvigelse: 14 for opholdssteder og 35 for døgninstitutioner.
Median: 10 for opholdssteder og 18 for døgninstitutioner.

Kilde: Data fra Tilbudsportalen.

Ud fra børnenes udsagn kan det fremhæves som en udfordring at være et sted med plads til mange børn. Det kræver et øget pædagogisk fokus at sikre, at børnene ikke bliver konfronteret med mere, end de kan rumme, da det kan påvirke deres trivsel negativt. Som det fremgår af ovenstående tabel, kan det tyde på, at døgninstitutioner i større grad står over for denne udfordring end opholdssteder.

DET ER POSITIVT, NÅR DER ER MULIGHED FOR AT OPDELE BØRNENE I MINDRE GRUPPER

De fysiske rammer bliver ydermere beskrevet i interviewene som afgørende for børnenes trivsel, herunder specifikt i forhold til muligheden for at kunne opdele børnene i mindre grupper.

Både børn og medarbejdere beskriver det i interviewene som positivt, når de fysiske rammer lægger op til, at børnene bliver inddelt i mindre grupper, da det kan give ro. Et barn beskriver, hvordan hun foretrækker, at de ikke er så mange samlet, når de spiser aftensmad, fordi det mindsker larmen:

"Der kan være mange mennesker og meget larm. Det er derfor jeg går op på værelset. Jeg plejer at sætte mig ned og spise med de andre. Nogle gange er vi meget delt op, fordi de andre har gæster. Jeg kan bedst lide, når det er delt op, for så er der ikke så mange mennesker om et bord." (Barn, 17 år, opholdssted)

Et andet barn giver udtryk for, at det er negativt, når fællesarealerne ikke er delt op, da det betyder, at der er mange mennesker samlet:

"Det ville være godt, hvis man havde mere plads. Alt er meget samlet i ét. Der er altid voksne nede i den stue. Måske det ville være godt med nogle andre rum. Jeg har også tit været nede i kælderen, for at komme lidt væk fra værelset og få lidt ro." (Barn, 17 år, opholdssted)

Af medarbejdere bliver det også fremhævet som positivt, når de fysiske rammer giver mulighed for fleksibilitet i forhold til opdeling i mindre grupper. De beskriver, at det giver mulighed for at tage højde for børnenes forskellige behov, og at de fysiske rammer herved kan understøtte deres pædagogiske arbejde:

"Vi har masser af plads og store græsarealer med heste og vand. Vi har vores indendørsarealer med legerum i kælderen og mulighed for at spille fodbold. Vi har et sommerhus 20 km herfra, hvor vi kan tage ud når som helst. Jeg synes, de fysiske rammer er i top. Det er ikke dem der sætter begrænsninger i vores arbejde. De understøtter vores arbejde. Også det miljøterapeutiske arbejde med at have børnene til at være sammen i nogle miljøer. Vi kan placere dem i mange forskellige miljøer." (Medarbejder, opholdssted)

Privatliv

Oplevelsen af privatliv er, ifølge interviewene med børnene der indgår i undersøgelsen, en faktor, som kan påvirke deres generelle trivsel. Hvis børnene ikke oplever at have tilstrækkeligt privatliv, kan det påvirke deres humør.

I dette kapitel beskriver vi forskellen blandt børn på døgninstitutioner og opholdssteder i forhold til oplevelsen af at have tilstrækkelig privatliv. Derudover belyser vi, hvad der, ifølge børn og medarbejdere, har betydning for oplevelsen af privatliv. Herunder beskriver vi følgende temaer:

- Betydning af 'eget værelse' i forhold til oplevelsen af privatliv
- Betydningen af at fortrolig information deles på tværs af medarbejdere

SAMMENFATNING AF RESULTATER OM PRIVATLIV

Af Trivselsundersøgelsen fremgår det, at børn anbragt på døgninstitutioner i mindre grad, end børn anbragt på opholdssteder, oplever at have tilstrækkeligt med privatliv. Børnene fortæller i interviewene, at de ikke generelt på anbringelsesstedet oplever at have privatliv, men at deres eget værelse er det rum, hvor de kan trække sig og være sig selv. Herved er det afgørende for børnenes oplevelse af privatliv, at de føler, at deres eget værelse bliver respekteret som et rum, hvor de kan definere, hvem der må være der, samt hvornår og hvordan.

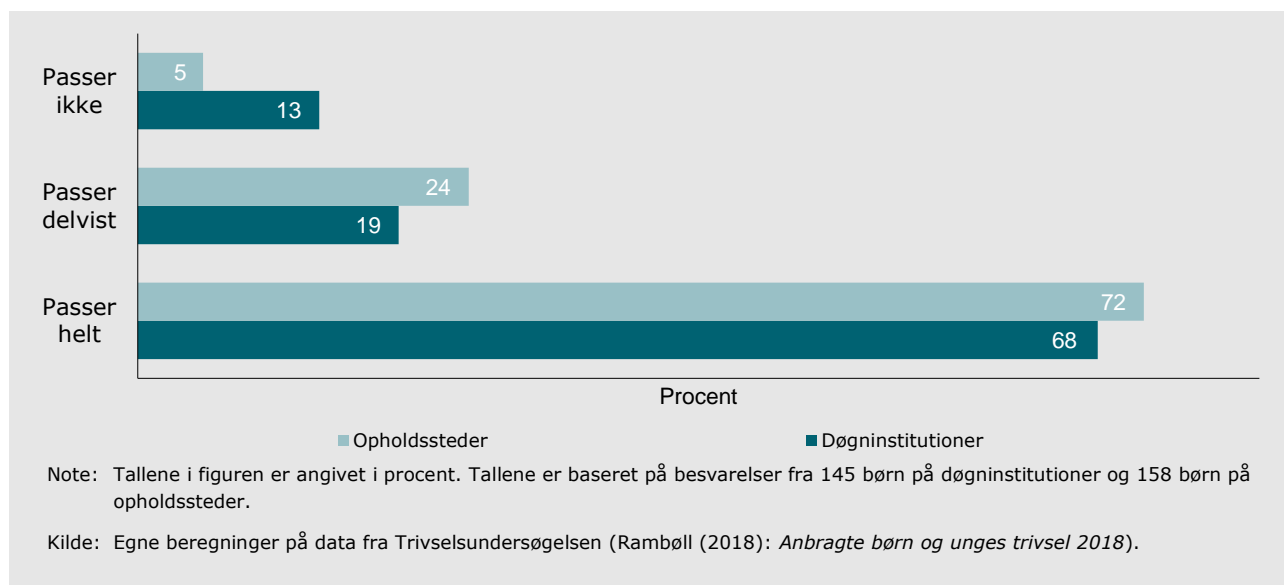
Et andet element som, børnene beskriver, påvirker deres oplevelse af privatliv, er, hvorvidt fortrolig information mellem barnet og en specifik voksen bliver delt på tværs af medarbejdere. Manglende gennemsigtighed i forhold til hvilken information der deles, og herved manglende oplevelse af hensyntagen fra medarbejderne, påvirker børnenes oplevelse af privatliv negativt.

BØRN PÅ OPHOLDSSTEDER OPLEVER I HØJERE GRAD PRIVATLIV

I Trivselsundersøgelsen er børnene blevet spurgt ind til, om de oplever, at have tilstrækkelig privatliv. Figur 7.1 viser, at børn på døgninstitutioner i mindre grad, end børn på opholdssteder, oplever at have tilstrækkeligt privatliv. Mens fem procent af børnene på opholdssteder oplever, at de ikke har tilstrækkeligt

med privatliv, gør dette sig gældende for 13 procent blandt børn på døgninstitutioner.

FIGUR 7.1 'HAR DU TILSTRÆKKELIGT PRIVATLIV HÉR (PÅ ANBRINGELSESTEDET)?'

VÆRELSET ER DÉT RUM, HVOR DER ER MULIGHED FOR PRIVATLIV

På baggrund af interviewene med børnene fremgår det, at de generelt set ikke oplever at have meget privatliv, fordi der er mange mennesker og meget støj på anbringelsesstederne. Det fremhæves dog, at der er ét sted, hvor de fleste oplever, at kunne være sig selv og have privatliv, og det er børnenes eget værelse.

Børnene fortæller, at deres værelse er deres private rum, hvor de kan trække sig tilbage, være alene og være i fred. Børnenes eget værelse er et sted, hvor de føler, at de kan slappe af. For mange børn er det også et sted, som de holder af. Værelset har derfor stor betydning, fordi det netop er her, hvor børnene har mulighed for privatliv. Et barn forklarer betydningen af dét at have eget værelse og muligheden for at være alene, når man bor på en institution:

“Nogle gange er det rart at være på mit værelse. Så kan man være alene”

“Mit værelse er det eneste sted, for hvis vi går udenfor, så skal der en voksen med. Du kan ikke sidde i stuen, for der er sikkert andre børn. Nogle gange er det rart at være på mit værelse. Så kan man være alene. Der er ikke så meget larm. Der kan man være i fred.” (Barn, 11 år, døgninstitution)

VÆRELSET ER BARNETS 'STED'

Forstyrrelser på eget værelse påvirker oplevelsen af privatliv negativt

Da børnenes eget værelse beskrives som det eneste sted, hvor de oplever at have privatliv og kunne være sig selv, har det stor betydning, at det respekteres som 'deres' sted. Nogle børn fortæller, at de har oplevet, at det ikke bliver respekteret. Børnene oplever udfordringer, i forhold til at kunne være i fred på eget værelse, både i forhold til andre børn og de voksne på anbringelsesstedet.

Når voksne overskrider grænsen for privatliv

Flere børn fortæller i interviewene, at de oplever, at de bliver forstyrret på deres værelse af de voksne. Flere børn beskriver, hvordan det påvirker dem negativt, når de voksne eksempelvis kommer ind på deres værelse, uden at barnet har tilkendegivet, at de må komme ind. Dette opleves af børnene som grænseoverskridende, og de fremhæver, at det har betydning, at en lukket dør respekteres. Disse oplevelser går igen på både opholdssteder og døgninstitutioner. Et barn beskriver denne problematik:

"Han banker på, men inden jeg kan nå at svare, åbner han døren, og går meget hurtigt hen til mig. Og jeg vil bare have ro på mit værelse. De skal ikke komme ind, før jeg har sagt "Ja", når de banker på. Der er jo også nogle, jeg helst ikke vil have kommer ind. Så de voksne kan godt vente lidt med at gå ind." (Barn, 13 år, opholdssted)

Det nævnes også af flere børn, at de oplever det som direkte negativt i forhold til oplevelsen af privatliv, at medarbejdere på stedet kan komme ind på deres værelse, uden barnets accept:

"Privatliv, det har man ikke noget af heroppe. Hvad er meningen med at have en nøgle til sit værelse, hvis den kan åbnes fra begge sider? Engang var der en voksen, der bankede på, og jeg blev ved med at sige, at han skulle gå væk. Til sidst låste han døren op. De går ind når det passer dem." (Barn, 16 år, opholdssted)

Børnene beskriver deres eget værelse som essentielt i forhold til at opleve at have tilstrækkelig privatliv, da det er det eneste sted, hvor de kan trække sig og være sig selv uden forstyrrelser fra andre. Af samme grund beskriver børnene det også som grænseoverskridende, når de oplever, at deres værelse ikke respekteres som 'deres' sted, hvor de kan afgøre hvem og hvornår, der kommer andre ind. Det gælder også i forhold til andre forstyrrelser - både af andre børn på stedet og af de voksne.

VIDENSDELING I MEDARBEJDERGRUPPEN PÅ- VIRKER OPLEVELSEN AF PRIVATLIV NEGATIVT

Interviewene viser derudover, at et andet element, som har stor indflydelse på børnenes oplevelse af privatliv, er, når fortrolig information, givet fra et barn til en voksen på stedet, bliver delt på tværs af medarbejdere.

Privatlivet begrænses, når informationer deles blandt medarbejdere

Flere børn beskriver, at de oplever, at det går ud over deres privatliv, når de har fortalt private informationer til en specifik medarbejder, og det derefter bliver delt blandt medarbejderne på stedet. Et barn fortæller, at hun ikke oplever, at der bliver taget hensyn til, at det er privat information, som ikke skal ud til alle:

"Jeg synes ikke, at de voksne tager hensyn. Hvis jeg siger, at det ikke er noget, som alle folk skal vide, så skal de også gøre det. Nogle gange skal de sige det videre, men nogle gange må de tage hensyn." (Barn, 14 år, døgninstitution)

Denne oplevelse har blandt andet medført, at barnet ikke oplever at kunne stole på de voksne på stedet, og ikke fremover har lyst til at dele sine tanker og følelser med medarbejderne:

"Jeg er ikke så vild med at åbne op, for de skriver det ned, og så tager alle mulige det op"

"Jeg er ikke så vild med at åbne op, for så skriver de det ned, og så tager alle mulige det op. Så ved alle, hvordan jeg har det inde i med alle følelser, og det gider jeg ikke." (Barn, 14 år, døgninstitution)

Flere børn beskriver, at det er den manglende gennemsigtighed i forhold til, hvornår medarbejderne deler informationen med andre, der gør, at de ikke føler, de har tilstrækkeligt med privatliv.

Metode

I dette kapitel beskriver vi de primære datakilder og metoder, vi anvender i undersøgelsen. Det drejer sig om følgende:

- Data fra Trivselsundersøgelsen
- Kvalitative interview med anbragte børn og medarbejdere på opholdssteder og døgninstitutioner
- Spørgeskemaundersøgelse blandt ledere af opholdssteder og døgninstitutioner

DATA FRA TRIVSELSUNDERSØGELSE

Undersøgelsen tager udgangspunkt i spørgeskemadata, som indgår i Rambølls trivselsundersøgelse¹³. Disse data består af spørgeskemabesvarelser indsamlet i foråret 2018 blandt anbragte børn i alderskategorierne: 11, 13, 15 og 17 år. Vi anvender i denne undersøgelse kun besvarelser fra opholdssteder og døgninstitutioner¹⁴.

Vægtning efter alderskategorier

Spørgeskemaet er besvaret af en stikprøve af anbragte børn. Der er udtrukket en repræsentativ stikprøve på i alt 2.503 børn ud af i alt 4.442 børn anbragt uden for hjemmet i ovenstående aldersgruppe. I alt besvarede 1.301 børn enten helt eller delvist spørgeskemaet.

I stikprøven indgår lige mange børn i hver alderskategori, men da der generelt er flere anbragte børn i de ældste alderskategorier, er denne gruppe underrepræsenteret i stikprøven. Data er derfor vægtet, så der er søgt aldersrepræsentativitet for anbragte børn i alderen 11-17 år¹⁵.

Vi har i denne undersøgelse vægtet alderskategorierne på samme måde som Trivselsundersøgelsen, der anvender samme datagrundlag.

Besvarelser er omkodet til færre kategorier

Vi har valgt at foretage yderligere opdelinger og kryds af data, end det fremgår i Trivselsundersøgelsen, for at vise flere nuan-

¹³ Rambøll (2018): *Anbragte børn og unges trivsel 2018*

¹⁴ I Trivselsundersøgelsen indgår flere former for opholdssteder og døgninstitutioner end i Ankestyrelsens dataindsamling. I Trivselsundersøgelsen indgår delvist lukkede døgninstitutioner, sikrede døgninstitutioner og skibsprojekter – disse anbringelsesformer indgår ikke i data indsamlet af Ankestyrelsen. Antallet af disse anbringelsessteder er så lavt, at vi vurderer, at det ikke har betydning for konklusionerne i undersøgelsen.

¹⁵ Rambøll (2018): *Anbragte børn og unges trivsel 2018*

cer i besvarelsenerne. Af diskretionshensyn har det, for nogle spørgsmål, været nødvendigt at foretage omkodning til færre kategorier.

BaggrundsvARIABLE

Vi anvender følgende tre baggrundsvARIABLE fra data fra Trivselsundersøgelsen: Anbringelsessted, alder ved barnets første anbringelse og tid på nuværende anbringelsessted.

KVALITATIVE INTERVIEW MED ANBRAGTE BØRN OG PERSONALE PÅ OPHOLDSSTEDER OG DØGNINSTITUTIONER

Hvem har vi interviewet?

I foråret 2019 gennemførte vi interview med 12 medarbejdere og 15 børn på socialpædagogiske opholdssteder og døgninstitutioner. Interviewene fordelte sig på tre opholdssteder og tre døgninstitutioner. På hvert af anbringelsesstederne interviewede vi to medarbejdere samt mellem én og fire børn. Alle interviewene blev foretaget på anbringelsesstederne og fordeler sig på følgende måde:

- Seks medarbejdere og ni børn fordelt på tre opholdssteder
- Seks medarbejdere og syv børn fordelt på tre døgninstitutioner

Hvad handler interviewene om?

Interviewene med børnene har til formål at give indsigt i, hvordan forskellige faktorer, med betydning for trivsel, påvirker børn på opholdssteder og døgninstitutioner. Specifikt omhandler interviewene følgende temaer:

- Hverdag på anbringelsesstedet
- Relation til medarbejdere på anbringelsesstedet
- Venner
- Kontakt til familie
- Privatliv
- Anbringelsesstedets fysiske rammer
- Trivsel generelt

Temaerne er udvalgt ud fra to kriterier:

- At der ses en forskel i børnenes oplevelse af trivsel på hhv. døgninstitutioner og opholdssteder inden for det givne tema i Trivselsundersøgelsen.
- At det givne tema, hvor der ses forskel i børnenes oplevelse af trivsel, vedrører trivslen på selve anbringelsesstedet. Områder af børnenes liv – såsom trivsel i skolen og forhold op til

og efter anbringelsen – er derfor ikke medtaget i undersøgelsen.

Først i interviewet fik barnet en oversigt over interviewtemaerne. Denne oversigt var udgangspunktet for interviewene.

Interviewene med medarbejdere på opholdssteder og døgninstitutioner har til formål at belyse, hvordan personalet arbejder med at sikre god trivsel for de anbragte børn, og hvilke udfordringer der kan være forbundet med denne opgave. Interviewene tog udgangspunkt i følgende temaer:

- Rammer for arbejdet
- Kompetencer blandt medarbejdere

Udvælgelse af anbringelsessteder samt børn og medarbejdere

Udvælgelse af anbringelsessteder

Formålet med interviewene er at belyse nuancer i forhold til børn og medarbejders oplevelse af, hvad der har betydning for god trivsel. Derfor har vi udvalgt døgninstitutioner og opholdssteder der adskiller sig fra hinanden på forskellige parametre. Dette for at få belyst mulige variationer af oplevelser på tværs af børn og medarbejdere på anbringelsessteder der adskiller sig fra hinanden.

På baggrund af en liste over samtlige opholdssteder og døgninstitutioner, trukket fra Tilbudsportalen den 31. januar 2019, er de seks anbringelsessteder udvalgt ud fra en variation i forhold til målgruppe af anbragte, type anbringelsessted, geografisk placering og størrelse.

Anbringelsesstederne er udvalgt, så de spænder over forskellige målgrupper. De udvalgte anbringelsessteder havde børn anbragt, der var i alderen 11-17 år, og som kunne karakteriseres ved at have en eller flere af følgende karakteristika¹⁶:

- Intellektuel, kognitiv og udviklingsforstyrrelse
- Fysiske funktionsnedsættelser
- Psykiske vanskeligheder
- Sociale problemer

De seks udvalgte anbringelsessteder kan samlet set varetage børn og unge, der falder inden for alle typer af ovennævnte karakteristika.

¹⁶ Listen af karakteristika er hentet fra Tilbudsportalen. Hvert af de overordnede karakteristika er opdelt i flere mere specifikt-beskrevne karakteristika.

Anbringelsesstederne er også udvalgt på baggrund af kriterier om ikke at være hhv. delvist lukkede og sikrede døgninstitutioner efter servicelovens § 66, stk. 1, nr. 6 og skibsprojekter efter servicelovens § 66, stk. 1, nr. 5 og nr. 6.

Anbringelsesstederne er desuden udvalgt på baggrund af geografisk placering, hvor vi har tilstræbt at dække så mange regioner som muligt såvel som både by- og landområder.

Det sidste kriterium vi har udvalgt steder ud fra, er en variation i antallet af pladser således, at vi har udvalgt både større og mindre tilbud, se tabel 8.1.

TABEL 8.1 OVERSIGT OVER UDVALGTE ANBRINGELSESTEDER

Type	By/land	Antal pladser	Målgruppe	Aldersspænd	Over 18 år/efterværn	Region
Socialpædagogisk opholdssted	I mellemstor by	14	Socialt problem	4-17 år	Ja	Midtjylland
Socialpædagogisk opholdssted	I lille by	28	Intellektuel-, kognitiv- og udviklingsforstyrrelse Psykiske vanskeligheder Socialt problem Fysiske funktionsnedsættelser	6-17 år	Ja	Midtjylland
Socialpædagogisk opholdssted	I stor by	18	Psykiske vanskeligheder Socialt problem	14-17 år	Ja	Hovedstaden
Døgninstitution	På landet	24	Intellektuel-, kognitiv- og udviklingsforstyrrelse Psykiske vanskeligheder Socialt problem	6-17 år	Nej	Sjælland
Døgninstitution	Tæt på mellemstor by	30	Intellektuel-, kognitiv- og udviklingsforstyrrelse Psykiske vanskeligheder Socialt problem	6-17 år	Nej	Hovedstaden
Døgninstitution	Tæt på mellemstorby	14	Socialt problem	0-17 år	Nej	Syddanmark

Note: Delvist lukkede og sikrede døgninstitutioner efter servicelovens § 66, stk. 1, nr. 6 er ikke inkluderet. Skibsprojekter efter servicelovens § 66, stk. 1, nr. 5 og nr. 6 er heller ikke inkluderet.

Kilde: Data fra Tilbudsportalen, samt fra Ankestyrelsens spørgeskemaundersøgelse.

Udvælgelse af børn og medarbejdere

Lederne af de seks udvalgte anbringelsessteder er telefonisk kontaktede for at lave aftale om interview.

Lederne har hver udvalgt to medarbejdere på anbringelsesstederne til at deltage i interview. Kriteriet for deltagelse i interview har været, at medarbejderen har daglig kontakt med børnene på anbringelsesstedet og udfører pædagogisk arbejde i forhold til børnene.

Ved udvælgelse af børn til interview bad vi lederne af anbringelsesstederne printe tilsendt informationsmateriale om undersøgelsen og interviewene og videregive dette til alle børn i aldersgruppen 11-17 år på anbringelsesstederne. Børnene kunne på den måde selv henvende sig til en kontaktperson på anbringelsesstedet, hvis de ville deltage i interview. De fleste interview med børnene er aftalt på forhånd, mens nogle enkelte interview kom i stand på selve interviewdagene. For at falde inden for undersøgelsens målgruppe skulle børnene være i aldersgruppen 11-17 år. Forældremyndighedsindehavere til de interviewede børn er, før interviewene, informeret om undersøgelsen og interviewene.

Gennemførelse af interview

Som nævnt er alle interviewene gennemført på opholdsstederne og døgninstitutionerne.

Enkeltpersons-interview

Interviewene med medarbejdere er gennemført som enkeltpersoninterview. Grunden til dette er, at interviewene handler om følsomme emner, som eksempelvis egne og kollegaers kompetencer, hvilket kan være ubehageligt for medarbejdere, at skulle tale om over for kollegaer.

Interviewene med børnene på døgninstitutioner og opholdssteder er som udgangspunkt også gennemført som enkeltpersonsinterview. I tre tilfælde har børnene dog ønsket, at der skulle deltage en medarbejder eller bisidder, og interviewene er derfor blevet gennemført med flere personer tilstedeværende.

Formen på interviewene

Interviewene er blevet gennemført på anbringelsesstedet, og børnene har bestemt, hvor det præcis skulle gennemføres. Interviewene er blevet gennemført på forskellige fællesarealer eller i mødelokaler, og et enkelt interview er gennemført udenfor under en gå-tur.

Behandling af interview

Interviewene er blevet optaget, og er derefter blevet transskriberet. Interviewtransskriptionerne har gennemgået en systematisk kodning med afsæt i et kodetræ, der bygger på temaer og spørgsmål fra interviewguiderne, samt analysetemaer der er opstået i og på tværs af interviewene.

Citater og relevante uddrag af rapporten, hvor vi refererer fra specifikke medarbejderinterviews, har været sendt i faktuel høring hos de pågældende medarbejdere.

SPØRGESKEMA TIL LEDERE AF OPHOLDSSTEDER OG DØGNINSTITUTIONER

Spørgeskemaundersøgelsen blandt døgninstitutioner og opholdssteder har til formål at afdække, om der er forskelle blandt de to typer af anbringelsessteder i forhold til temaerne: Målgruppen af anbragte børn, personalesammensætningen og anbringelsesstedets geografiske placering.

I forhold til temaet om målgruppen af anbragte børn handler spørgeskemaet om følgende:

- Aldersgruppen for de anbragte børn og unge
- Karakteristika for målgruppen af anbragte børn og unge

For temaet om personalesammensætningen spørger vi ind til følgende:

- Længden på vagter
- Antallet af nyansatte
- Udfordring i forhold til at rekruttere og fastholde personale
- Personalets uddannelsesbaggrund

For temaet om geografisk placering spørger vi ind til følgende:

- Anbringelsesstedet placering i forhold til land/by
- Adgang til fritidsaktiviteter

Udvælgelse af respondenter

Der er taget kontakt til alle opholdssteder og døgninstitutioner på baggrund af kontaktoplysninger fra et udtræk fra Tilbudsportalen fra den 31. januar 2019.

Spørgeskemaet er sendt til socialpædagogiske opholdssteder efter serviceloven § 66, stk.1, nr. 5 og døgninstitutioner efter serviceloven § 66, stk. 1, nr. 6.

Spørgeskemaet er ikke sendt til følgende tilbud, da de adskiller sig markant fra ovenstående:

- Skibsprojekt, § 66, stk. 1, nr. 5 og nr. 6
- Delvist lukket døgninstitution, § 66, stk. 1, nr. 6
- Sikret døgninstitution, § 66, stk. 1, nr. 6

Før vi sendte spørgeskemaet ud til opholdssteder og døgninstitutioner, blev det pilottestet af en leder på et opholdssted og en døgninstitution.

Besvarelser og frafald

Spørgeskemaet er blevet sendt til alle landets 203 døgninstitutioner og 438 opholdssteder - i alt 641 anbringelsessteder. Der var efterfølgende et frafald på 50 anbringelsessteder. Frafaldet indbefatter følgende:

- Fejl i e-mailadresse eller forkert e-mailadresse
- Tilbuddet er ophørt
- Tilbuddet er ikke et anbringelsessted

Efter frafaldet har i alt 589 tilbud modtaget spørgeskemaet. Heraf har 419 gennemført besvarelsen og 9 har påbegyndt besvarelsen - alle 428 besvarelser indgår i afrapporteringen, se tabel 8.2. Der er en svarprocent på 80 procent for døgninstitutioner og en svarprocent på 70 procent for opholdssteder. Samlet er der en svarprocent på 73.

TABEL 8.2 OVERSIGT OVER BESVARELSER

	Populationen	Population efter frafald	Analyseudvalg
Opholdssteder	438	406	282
Døgninstitutioner	203	183	146
Total	641	589	428

Ankestyrelsen

Validering af spørgeskema

Ud fra bemærkningsfelterne har vi sorteret de tilbud fra, der har angivet, at de ikke har børn døgnanbragt, men som udelukkende har børn i aflastning.

Derudover har vi sorteret de tilbud fra, der på nuværende tidspunkt ikke har børn anbragt under 18 år. Det drejer sig om i alt 66 tilbud, der har angivet, at de ikke på nuværende tidspunkt har børn anbragt under 18 år.

BILAG 1

Figurer der ikke indgår i rapporten

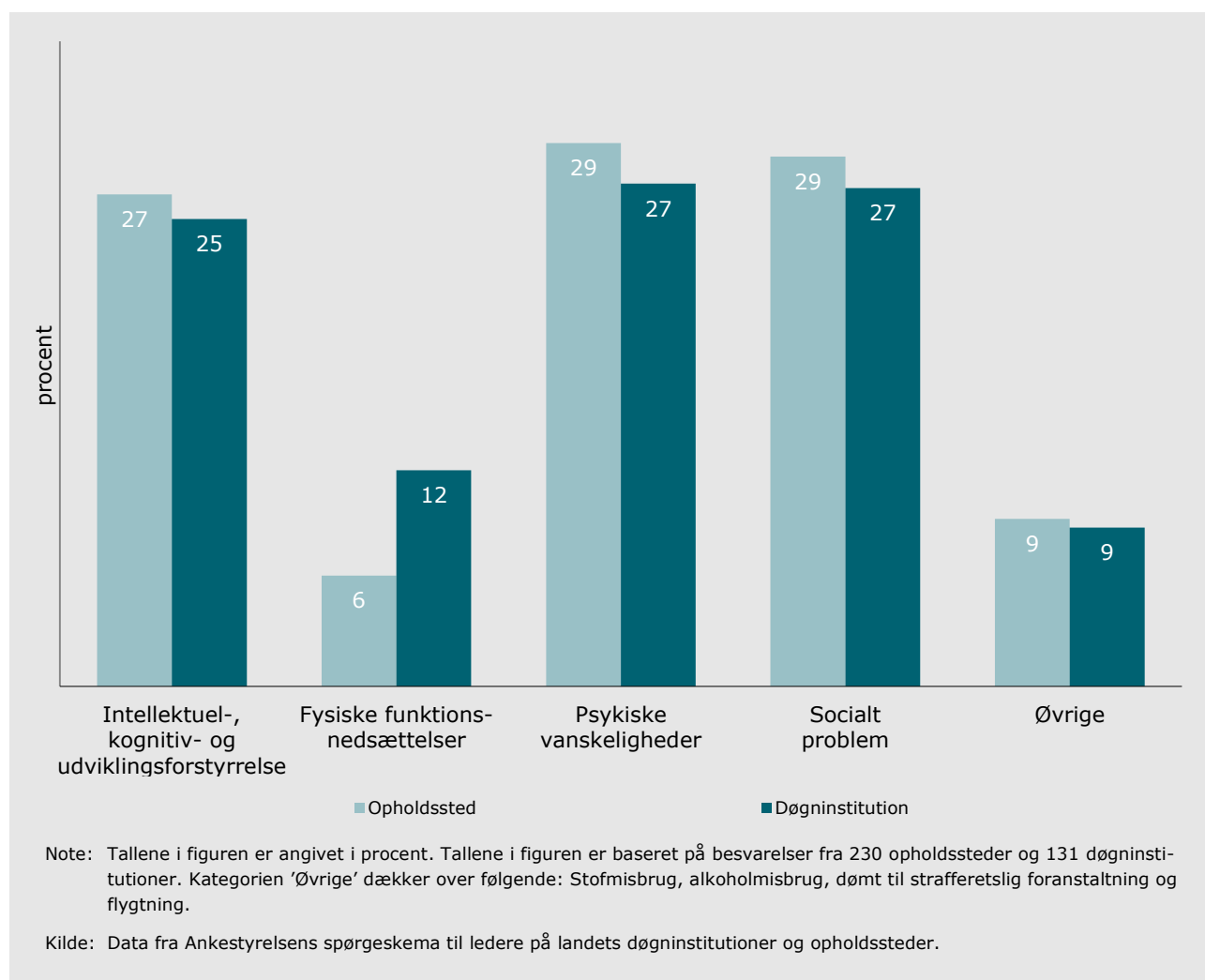
Bilaget indeholder figurer baseret på data, som vi har indsamlet i forbindelse med undersøgelsen, men som ikke afrapporteres direkte i rapporten.

Figurerne er baseret på data fra Ankestyrelsens spørgeskema, som er besvaret af ledere på døgninstitutioner og opholdssteder. Se kapitel 8 'Metode' for mere information om spørgeskemadata.

MÅLGRUPPE BLANDT AKTUELT ANBRAGTE BØRN PÅ DØGNINSTITUTIONER OG OPHOLDSSTEDER

Figur 1 viser, hvad der karakteriserer børn anbragt på døgninstitutioner og opholdssteder. Lederne af anbringelsesstederne har angivet, hvad der karakteriserer de børn, der er anbragt, på det tidspunkt de besvarede spørgeskemaet. Lederne har haft mulighed for at afgive flere svar.

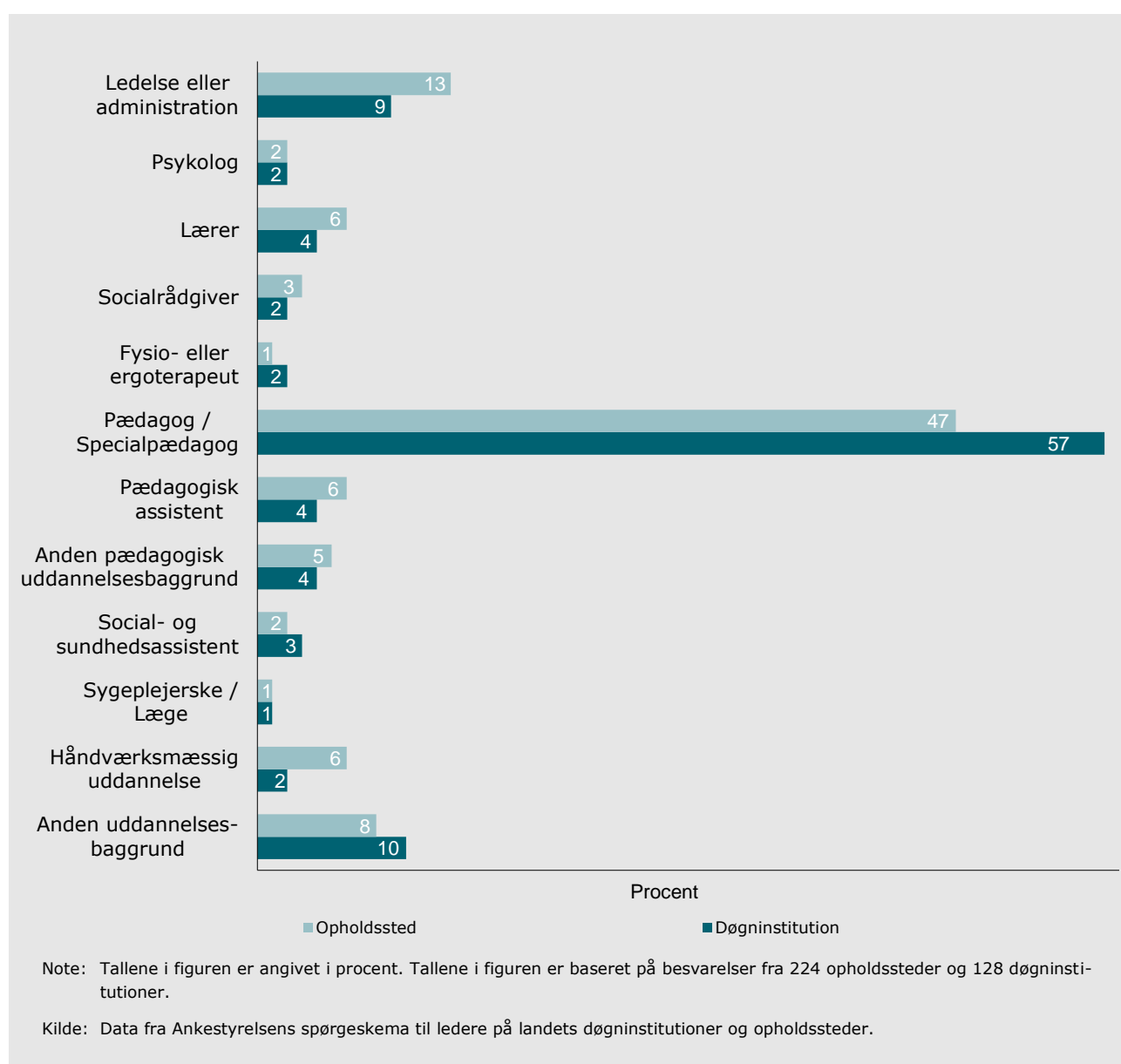
FIGUR 1 'HVAD KARAKTERISERER DEN MÅLGRUPPE AF BØRN, DER ER ANBRAGT HOS JER PÅ NUVÆRENDE TIDSPUNKT?'

UDDANNELSESBAGGRUND BLANDT MEDARBEJDERE PÅ OPHOLDSSTEDER OG DØGNINSTITUTIONER

Nedenstående figur 2 viser den procentvise fordeling af medarbejderne i forhold til uddannelsesbaggrund. Dette er fordelt på henholdsvis døgninstitutioner og opholdssteder. Lederne har angivet, hvilken uddannelsesmæssig baggrund hver medarbejder på stedet har.

FIGUR 2 'HVILKEN UDDANNELSESBAGGRUND HAR DE MEDARBEJDERE, SOM TIL DAGLIG ER I KONTAKT MED BØRN PÅ ANBRINGESESSTEDET?'

ADGANG TIL FRITIDSAKTIVITETER

Figur 3 viser i hvilken grad lederne, af henholdsvis opholdssteder og døgninstitutioner, vurderer, at der er tilgængelige fritidsaktiviteter i nærområdet til de børn, der er anbragt på institutionen.

FIGUR 1 'I HVILKEN GRAD VURDERER DU, AT DER ER TILGÆNGELIGE FRITIDSAKTIVITETER I NÆROMRÅDET TIL DE BØRN, SOM ER ANBRAGT HOS JER?'

